

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2007-2008

31 oktober 2007

BELEIDSBRIEF

Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid

Beleidsprioriteiten 2007-2008

ingediend door de heer Kris Peeters,
minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Havens,
Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid

INHOUD

	Blz.
1. DE LANDBOUW IN VLAANDEREN ANNO 2007	5
1.1. STRUCTURELE KENMERKEN	5
1.1.1. Landbouwbedrijven worden groter	5
1.1.2. Evolutie van het aantal dieren.....	6
1.1.3. Seizoensarbeid in de landbouw neemt toe.....	7
1.1.4. Bijna 5000 landbouwbedrijven doen aan verbreding.....	8
1.2. ECONOMISCHE KENMERKEN	9
1.2.1. Dierlijke sector blijft verantwoordelijk voor grootste eindproductiewaarde.....	9
1.2.2. Ruim driekwart van de Belgische land- en tuinbouw wordt gerealiseerd in Vlaanderen	10
1.3. SOCIALE KENMERKEN	10
1.3.1. Landbouwer steeds beter geschoold.....	10
1.3.2. Leeftijd van de bedrijfsleider.....	11
1.4. BESTEDING GEZINSBUDGET AAN VOEDINGSPRODUCTEN.....	12
1.5. VOEDINGSINDUSTRIE	12
1.5.1. Omzet van Belgische voedingsindustrie gestegen door Vlaamse inbreng.....	12
1.5.2. Toegevoegde waarde	12
1.5.3. Investerings.....	13
1.5.4. Tewerkstelling in Vlaamse voedingsindustrie	13
1.5.5. Buitenlandse handel van de agrovoedingssector	13
2. HET VLAAMSE LANDBOUWBELEID IN 2007 EN 2008.....	15
2.1. INLEIDING.....	15
2.2. HET MARKT- EN INKOMENSBELEID	17
2.2.1. De Health Check	17
2.2.2. De randvoorwaarden	17
2.2.3. Zuivelbeleid in de komende jaren: stappenplan melk	18
2.2.4. GMO Groenten en Fruit.....	18
2.3. HET PROGRAMMA VOOR PLATTELANDSONTWIKKELING VLAANDEREN 2007-2013.....	19
2.3.1. As 1: Verbetering van het concurrentievermogen	19
2.3.2. As 2: Maatregelen voor landbouw-milieu en landbouw-natuur	20
2.3.3. As 3: Diversificatie van de plattelandseconomie en de verbetering van de leef- kwaliteit op het platteland	21
2.3.4. As 4: Leader	22
2.3.5. Ruraal Netwerk	22
2.4. LANDBOUWONDERHANDELINGEN BINNEN DE WTO.....	22
2.5. HET VLAAMS LANDBOUWINVESTERINGSFONDS (VLIF)	23
2.5.1. Het VLIF kent een groeiend succes.....	23
2.5.2. Milieu-, energie- en diversificatie-investeringen maken een opmars in het VLIF.	24
2.6. BIOLANDBOUW	24
2.6.1. Vlaams Actieplan biologische landbouw wordt verder uitgevoerd	24
2.6.2. Terugbetaling extra controlekosten in de biologische land- en tuinbouw	25

2.6.3. Naar een nieuw actieplan biologische land- en tuinbouw in Vlaanderen in 2008	25
2.6.4. Netwerk onderzoek biologische land- en tuinbouw & voeding	25
2.7. HET JONGERENACTIEPLAN: DE HEFBOOM OM JONGEREN OPNIEUW KANSEN TE GEVEN IN DE LANDBOUW	25
2.7.1. Onderwijs en vorming	26
2.7.2. Bedrijfsovernames	26
2.7.3. Innovatie	27
2.7.4. Toekomstgericht beleid	27
2.8. MILIEU- EN DIERVRIENDELIJKE LANDBOUW	27
2.8.1. Keuring van spuittoestellen	27
2.8.2. Dierenwelzijnsproblematiek	29
2.8.3. Bedrijfsadviesystemen	30
2.8.4. Co-existentieregeling	30
2.9. DUURZAME GLASTUINBOUW	31
2.10. SOCIALE ASPECTEN VAN HET LANDBOUWBELEID	32
2.10.1. Boeren op een Kruispunt	32
2.10.2. Zorgboerderijen	32
2.10.3. Congres Community of Practice Farming for Health	33
2.11. EEN KLANTGERICHTE OVERHEID	34
2.11.1. Eenmalige perceelsregistratie	34
2.11.2. E-loket Landbouw en Visserij: www.landbouvwlaanderen.be	34
2.12. COMMUNICATIE OVER EN NAAR DE LANDBOUWERS	35
2.12.1. Landbouwrapport 2008	35
2.12.2. Supermarkt Europa. Vijftig jaar landbouw en voeding	35
2.12.3. Het Vlaams Informatiecentrum voor Land- en Tuinbouw (VILT)	36
2.13. KWALITEIT VAN DE VLAAMSE LANDBOUWPRODUCTEN	36
2.13.1. Extra aandacht voor streekproducten	36
2.13.2. Voeding en gezondheid	37
2.14. TOEGEPAST EN PRAKTIJKGERICHT LANDBOUWONDERZOEK	38
2.14.1. 'Witboek Landbouwonderzoek' en Kennisagenda's	38
2.14.2. Onderzoeksprogramma ILVO	38
2.14.3. Evaluatie van de praktijkcentra	39
2.15. HET FONDS VOOR LANDBOUW EN VISSERIJ	39
2.16. DE STRATEGISCHE ADVIESRAAD	40
3. HET VLAAMSE VISSERIJBELEID IN 2007 EN 2008	41
3.1. VLOOTBELEID	41
3.2. QUOTABELEID	41
3.3. STRUCTUURBELEID IN DE VISSERIJ	42
3.4. ZEEVISSERIJCONTROLE	42
3.5. VISSERIJONDERZOEK	43
4. HET VLAAMSE PLATTELANDSBELEID IN 2007 EN 2008	44
4.1. PLATTELANDSBELEID GAAT NIEUWE UITDAGINGEN AAN	44
4.1.1 Het opmaken van een Vlaams plattelandsbeleidsplan	44
4.1.2 Het ontwikkelen van een beleidsvisie inzake de paardenhouderij op het platteland	44

4.1.3 Platteland sterker in de kijker	45
4.2. ... MAAR BESTENDIGT ZIJN CONTOUREN	45
4.2.1. Consolidatie van de gebiedsgerichte werking via een partnerschap met de provincies..	45
4.2.2. Samenwerking voorbij beleids- of bestuursgrenzen leidt tot resultaten.....	46
4.2.3. De Merode als succesvolle leerschool voor een breed consultatieproces	47
4.3. INZETTEN OP BASISWAARDEN, LEEFBAARHEID EN KWALITEIT	48
4.3.1. Leefbare dorpen.....	48
4.3.2. Een kwalitatief landschap dankzij agrarische architectuur	49
4.4. INZETTEN OP EUROPESE PROGRAMMA'S.....	49
4.4.1. Inzetten op de versterking van de levenskwaliteit via het Europees Fonds voor Plattelandsontwikkeling.	49
4.4.2. Inzetten op de innovatie van de plattelandseconomie via het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling.....	50
Bijlage I	51
Bijlage II	52
Bijlage III.....	53

1 De landbouw in Vlaanderen anno 2007

1.1 Structurele kenmerken

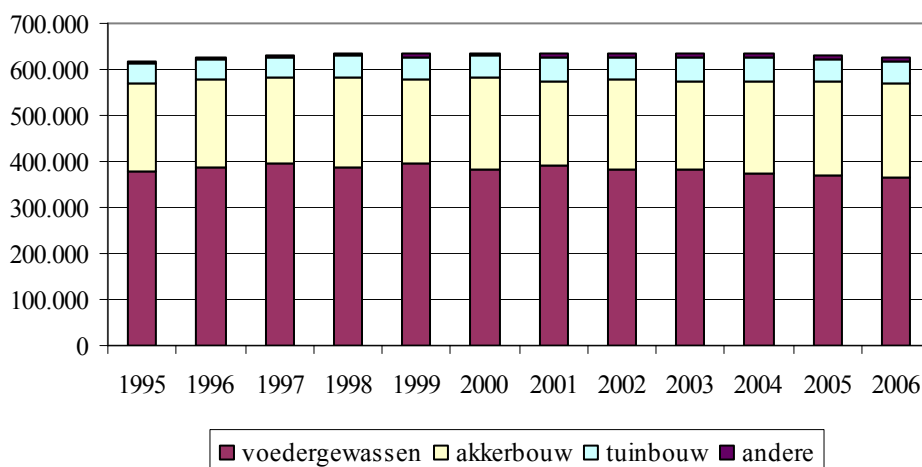
In deze beleidsbrief wordt gebruik gemaakt van het meest recent cijfermateriaal dat verkrijgbaar is bij de verschillende instanties.

1.1.1 Landbouwbedrijven worden groter

Aangezien de oppervlakte cultuurgrond nagenoeg constant blijft en het aantal bedrijven jaarlijks enkele procenten afneemt, treedt er een voortdurende schaalvergroting op. De gemiddelde oppervlakte cultuurgrond per bedrijf is gevoelig gestegen (van 12,9 ha in 1995 naar 18,8 ha in 2006).

In 2006 bedraagt de totale oppervlakte cultuurgrond 625.207 ha. Hiervan nemen de voedergrassen het grootste aandeel voor hun rekening (Figuur 1). Het grote areaal voedergrassen illustreert het belang van de rundveehouderij: 53% van de bedrijven houdt runderen.

Figuur 1: Bestemming van de oppervlakte cultuurgrond (hectare) van 1995 tot 2006.

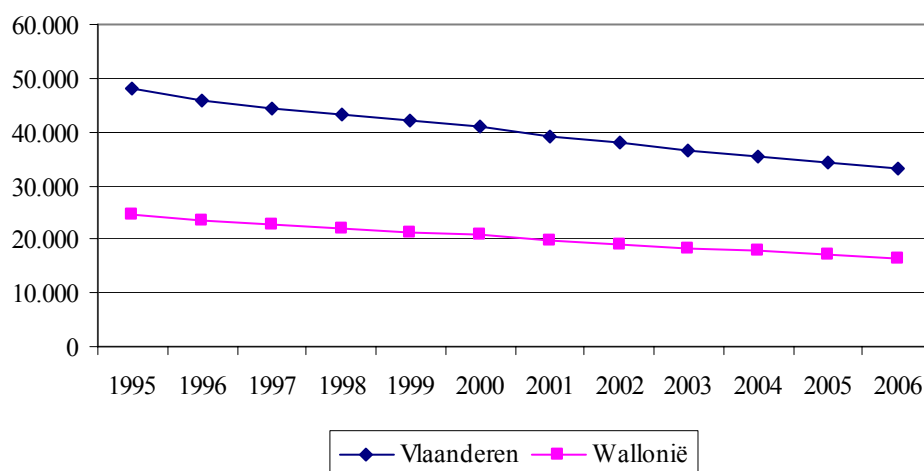

Bron: Departement Landbouw en visserij - Afdeling Monitoring en Studie, FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

De Vlaamse landbouwsector neemt 45% van de nationale oppervlakte cultuurgrond in en 46% van de totale oppervlakte van het Vlaams gewest. 34% van de oppervlakte wordt in eigendom uitgebaat. Het merendeel van de gronden wordt met andere woorden gehuurd of gepacht.

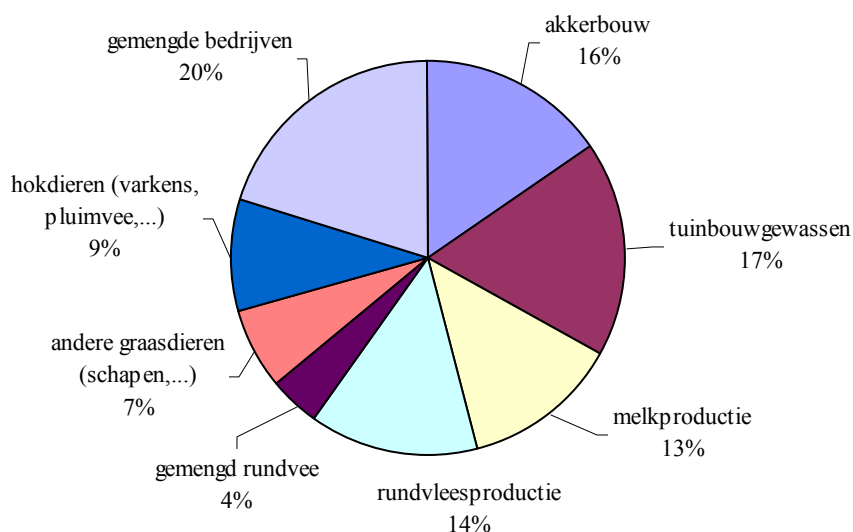
Steeds meer vennootschappen in de landbouwsector

Wat het juridische statuut betreft, worden steeds meer vennootschappen opgericht. In 2006 zijn er 2.515 bedrijven of 7,6% van alle landbouwbedrijven, waarvan het bedrijfshoofd een rechtspersoon is. Dit betekent een verdrievoudiging in aandeel t.o.v. 1995. Nochtans is het aantal landbouwbedrijven in Vlaanderen ten opzichte van 1996 teruggelopen met ongeveer 28% tot 33.272 eenheden in 2006. Dit is een daling van gemiddeld 3,3% per jaar (Figuur 2). Van het totaal aantal bedrijven in België is 66,7% in Vlaanderen gelegen.

Figuur 2: Evolutie van het aantal bedrijven in de landbouwsector van 1995 tot 2006.

Bron: FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

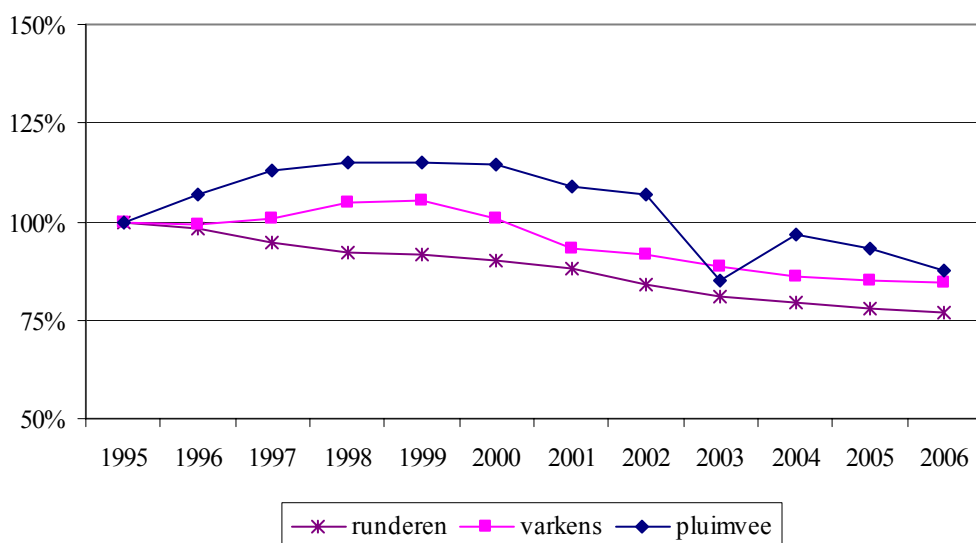
Bijna 80% van de bedrijven zijn gespecialiseerde bedrijven in een bepaalde productierichting, met rundveehouderij als veruit de belangrijkste specialisatie (31%), gevolgd door de tuinbouw en de akkerbouw (Figuur 3).

Figuur 3: Indeling van de bedrijven volgens productierichting in 2006.

Bron: Departement Landbouw en visserij - Afdeling Monitoring en Studie, FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

1.1.2 Evolutie van het aantal dieren

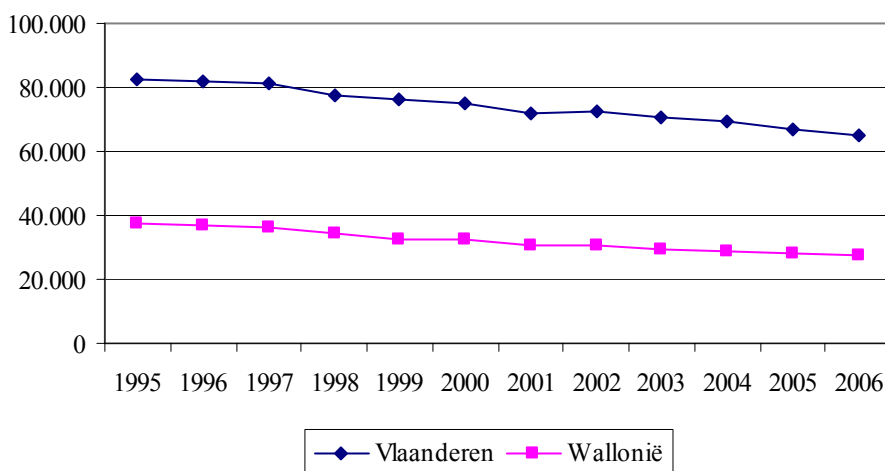
Sinds 1995 is het aantal runderen continu gedaald (Figuur 4). Wat de intensieve veehouderij betreft, noteerde men na een uitbreiding van de stapel eind jaren negentig een continue afslanking. Het lage cijfer van de pluimveestapel in 2003 is te wijten aan de vogelpestcrisis in het voorjaar van 2003, waardoor een aantal dieren werd vernietigd. Hierdoor was er meer leegstand op het moment van de telling.

Figuur 4: Evolutie van de veestapel van 1995 tot 2006, index: 1995 = 100%.

Bron: FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

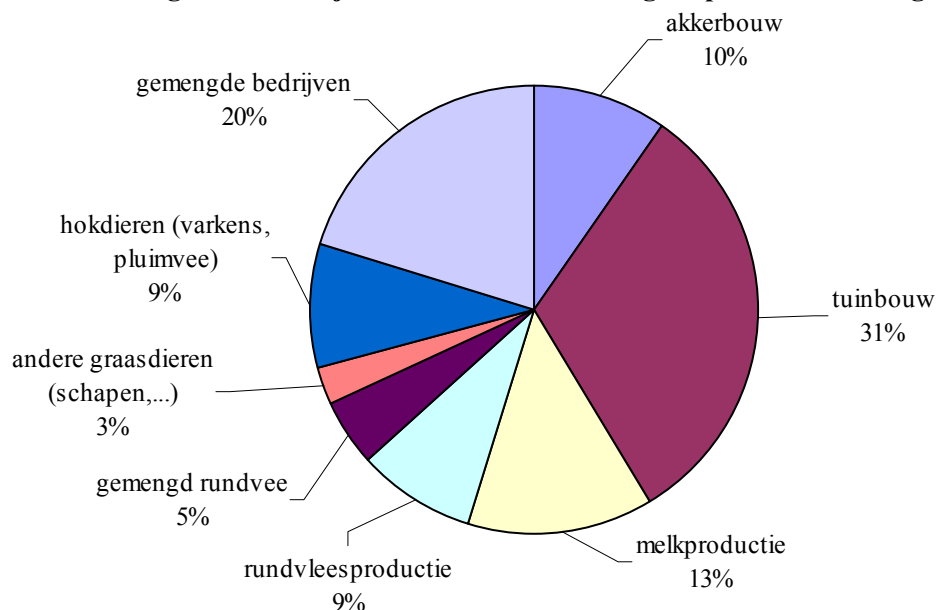
1.1.3 Seizoensarbeid in de landbouw neemt toe

Volgens de meitelling 2006 zijn er 64.983 personen regelmatig tewerkgesteld op de bedrijven met landbouwproductie. In navolging van de dalende tendens bij het aantal bedrijven is ook het aantal regelmatig tewerkgestelde personen gedaald (Figuur 5).

Figuur 5: Evolutie van het aantal regelmatig tewerkgestelde personen van 1995 tot 2006.

Bron: FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

Omgerekend naar voltijdse arbeidskrachten (minstens 38 uren per week of 20 dagen per maand) en rekening houdend met de niet regelmatig tewerkgestelden betekent dit 48.114 voltijdse arbeidskrachten of gemiddeld 1,4 per bedrijf. Ongeveer 31% van de arbeidskrachten is tewerkgesteld op de gespecialiseerde tuinbouwbedrijven (Figuur 6).

Figuur 6: Indeling van de voltijdse arbeidskrachten volgens productierichting in 2006.

Bron: FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, Departement Landbouw en visserij

De Vlaamse landbouwsector stelt ongeveer 2% van de totale Vlaamse actieve bevolking tewerk en vertegenwoordigt bijna 71% van de nationale tewerkstelling in deze sector.

In Vlaanderen zijn er 112 knelpuntberoepen. De tuinbouw is qua tewerkstelling erkend als knelpuntberoep. Ook al zijn arbeiders in de tuinbouw (niet de klassieke landbouw) erkend als knelpuntberoep, toch wordt vastgesteld dat er heel wat seizoenarbeiders tekort zijn. Jaarlijks zijn er ongeveer 40.000 seizoenarbeidsvacatures in de sector. Een groot aantal daarvan wordt ingevuld door mensen uit het buitenland. In 2006 kwamen 10.452 mensen om precies te zijn, of 73,5 procent van het totale aantal seizoenarbeiders in de land- en tuinbouw terecht. Ruim de helft daarvan zijn Poolse arbeiders.

1.1.4 Bijna 5.000 landbouwbedrijven doen aan verbreding

Een recente studie hanteert voor de landbouwverbreding in Vlaanderen een indeling in vier categorieën, volgens activiteiten- en inkomensdiversificatie.

- De eerste categorie krijgt het label ‘Sociaaltoeristische activiteiten’ en omvat hoevetoerisme, dagrecreatie en -educatie en sociale activiteiten.
- De tweede categorie, ‘Milieu, natuur & landschap’ omvat agrarisch natuurbeheer en agrarisch landschapsbeheer.
- Categorie drie, ‘Productie en afzet’, omvat productie, verwerking en afzet van landbouwproducten.
- De vierde categorie ‘Uitbesteding productiefactoren’ bestaat uit verhuur grond en gebouwen, machines, dieren, menselijk kapitaal en andere.

In totaal doen 4.644 landbouwbedrijven (of 1/7 van de 33.272 Vlaamse bedrijven) aan één of meerdere vormen van verbreding. Tabel 1 geeft een overzicht van het unieke aantal landbouwbedrijven per verbredingscategorie:

Tabel 1: Unieke aantal landbouwbedrijven per verbredingscategorie

CATEGORIE VERBREIDING	AANTAL
I	371
II	3.061
III	866
IV	346
Totaal	4.644

Bron: Toestandsrapport verbrede landbouw (2007)

Deze resultaten liggen lager dan de bevindingen van eerdere studies van de Universiteit van Gent in de Brusselse Rand en West-Vlaanderen. Het verschil ligt voornamelijk in het feit dat activiteiten zoals bepaalde agro-milieumaatregelen (zoals biologische landbouw, nieuwe teelten, bepaalde beheersovereenkomsten) niet in rekening worden gebracht.

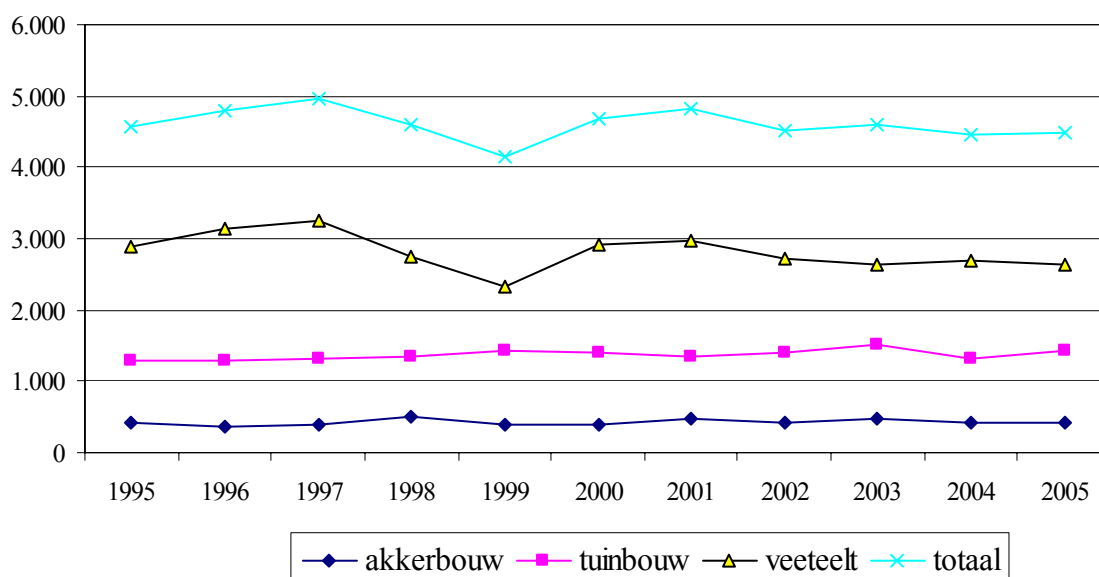
Algemeen kan gesteld worden dat bedrijven die aan een of andere vorm van verbreding doen tot de middencategorie van grote bedrijven behoren. Het opleidingsniveau van de verbreders is gemiddeld hoger dan dat van niet-verbreders. Zowel uit de jongere (onder de 35) als oudere (ouder dan 55 jaar) leeftijdsklassen komen relatief minder verbreders.

1.2 Economische kenmerken

1.2.1 Dierlijke sector blijft verantwoordelijk voor grootste eindproductiewaarde

De globale waarde van de verkoopsactieve land- en tuinbouwsector bedraagt in 2005 bijna 4.495 miljoen euro (voorlopig cijfer). Er moet wel opgemerkt worden dat de compenserende bedragen in het kader van de hervormingen van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (o.a. voor granen, rundvlees en melk) niet opgenomen zijn in de productiewaarden.

De eindproductiewaarde varieert van jaar tot jaar, wat vooral toe te schrijven is aan de evoluties in de veeteeltsector en dan meer specifiek in de varkenssector die een zeer cyclisch karakter vertoont (Figuur 7). In de beschouwde periode wordt de hoogste waarde genoteerd in 1997 (een jaar met goede varkensprijzen) en de laagste waarde in 1999 (jaar van de dioxinecrisis).

Figuur 7: Evolutie van de eindproductiewaarde van 1995 tot 2005 (in miljoen euro).

Bron: Departement Landbouw en visserij - Afdeling Monitoring en Studie

Binnen de veeteelt neemt de varkenssector het grootste deel voor zijn rekening (48,6% van de gemiddelde omzet 2001-2005 gerealiseerd in de veeteelt). Zij wordt gevolgd door de zuivelproducten (20,4%) en het rundvlees (16,6%).

De tuinbouw is samen goed voor 30,7% van de gerealiseerde omzet. De verdeling binnen deze sector is als volgt: groenten 46,7%, niet-eetbare tuinbouwproducten 31,3% en fruit 21,9%.

Binnen de akkerbouw zijn de voornaamste producten aardappelen (48,6%), suikerbieten (25,3%) en granen (14,5%).

1.2.2 Ruim driekwart van de Belgische land- en tuinbouw wordt gerealiseerd in Vlaanderen

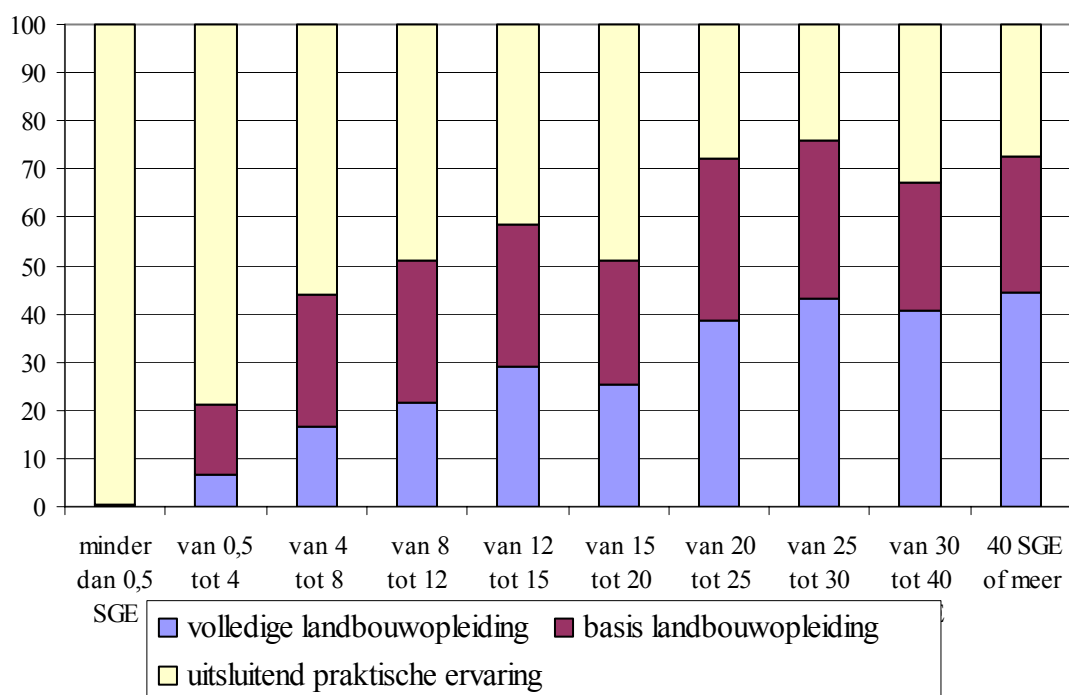
Vlaanderen heeft een aandeel van ongeveer 76% in de nationale eindproductiewaarde van de land- en tuinbouwsector. Met uitzondering van een aantal akkerbouwproducten, neemt Vlaanderen voor alle belangrijke producten duidelijk meer dan de helft voor zijn rekening. Voor varkens, groenten en fruit is het aandeel zelfs meer dan 90%.

De drie producten die in Vlaanderen in 2005 het meest bijdragen tot de omzet in de landbouw zijn: varkensvlees, groenten en zuivel.

1.3 Sociale kenmerken

1.3.1 Landbouwer steeds beter geschoold

Qua landbouwopleiding ziet de situatie van de bedrijfsleiders er als volgt uit: 54% enkel praktische ervaring, 23% basis landbouwopleiding en 23% volledige landbouwopleiding (aan universiteit of hoger instituut). Uit Figuur 8 valt af te leiden dat kleinere bedrijven vooral geleid worden door bedrijfsleiders met enkel praktische ervaring. Hoe groter de bedrijven, hoe meer de bedrijfsleiders een hogere opleiding genoten hebben.

Figuur 8: Landbouwopleiding bedrijfsleider volgens bedrijfsgrootte in 2005 (percentage).

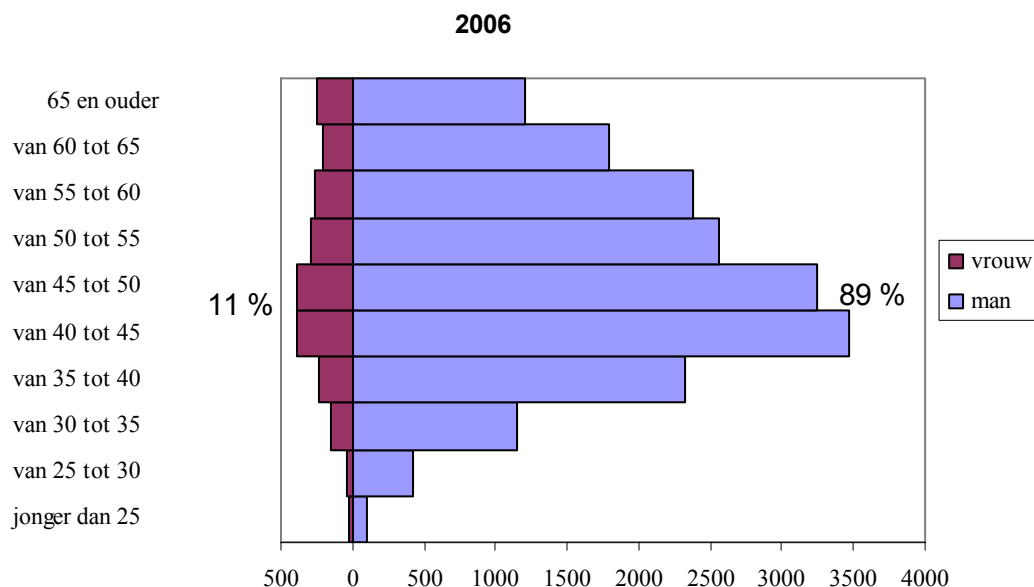
Bron: FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, Departement Landbouw en Visserij

1.3.2 Leeftijd van de bedrijfsleider

De gemiddelde leeftijd van de bedrijfsleiders van de beroepslandbouwbedrijven bedraagt in 2004 48,3 jaar en is de afgelopen tien jaar duidelijk gestegen.

Uit de leeftijdspiramide (Figuur 9) blijkt dat de basis zeer klein is. Slechts 3% van de bedrijven heeft een bedrijfsleider jonger dan 30 jaar, terwijl 7% ouder is dan 65. De meeste bedrijfsleiders hebben een leeftijd tussen 40 en 45 jaar.

Figuur 9: Leeftijdpiramide van bedrijfsleiders van beroepslandbouwbedrijven, volgens geslacht in 2006.

Bron: Departement Landbouw en visserij - Afdeling Monitoring en studie, FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

1.4 Besteding gezinsbudget aan voedingsproducten

In 2005 besteedde elk gezin gemiddeld 4.695 euro aan voeding en drank. Dit komt overeen met 15,7% van het gezinsbudget. Binnen de voeding en drank gaat 20,8 % van de uitgaven naar vlees, terwijl 17,7 % aan drank wordt besteed en 12,2% aan graanproducten.

1.5 Voedingsindustrie

De voedingsindustrie kan omschreven worden als de keten van bedrijven die grondstoffen, hoofdzakelijk afkomstig van land -en tuinbouw, verwerkt tot voedingsproducten voor mens en dier.

1.5.1 Omzet van Belgische voedingsindustrie gestegen door Vlaamse inbreng

De omzet van de Belgische voedingsindustrie bedroeg in 2005 31.546 miljoen euro, wat neerkomt op een stijging van 1,7% in vergelijking met 2004. Driekwart van deze omzet werd gerealiseerd door ondernemingen in Vlaanderen. De voornaamste subsectoren in de voedingsindustrie zijn vlees, dranken, zuivelnijverheid en chocolade- en suikerwerk.

Ongeveer 75% van de totale Belgische omzet in de voedingsindustrie is voor rekening van Vlaanderen.

1.5.2 Toegevoegde waarde

Volgens cijfers van de Nationale Bank van België bedroeg de bruto toegevoegde waarde van de voedingsnijverheid in België in 2004 5.826 miljoen euro, waarvan 71% of 4.159 miljoen euro voor rekening is van Vlaanderen. Ten opzichte van 1995 is de toegevoegde waarde in Vlaanderen gestegen met 21,4% (zonder rekening te houden met inflatie).

1.5.3 Investerings

De voedingsindustrie investeerde in 2005 voor meer dan 1 miljard euro in materiële vaste activa, goed voor meer dan 16% van de investeringen in de verwerkende industrie (op basis van de BTW-statistieken).

1.5.4 Tewerkstelling in Vlaamse voedingsindustrie

In 2006 telde de Belgische voedingsindustrie 5.398 bedrijven, waarvan 4.121 minder dan tien werknemers in dienst hadden en minder dan één vijfde van de totale werkgelegenheid van de bedrijfstak vertegenwoordigden. De middelgrote werkgevers, dat wil zeggen die met 10 tot 49 werknemers, en die met 50 tot 99 werknemers waren met respectievelijk 991 en 121. Tenslotte telde 2006 ook 162 grote werkgevers (met meer dan 100 werknemers). Het gemiddeld aantal werknemers per werkgever bedroeg 16,5.

Tabel 2: Werkgevers in de voedingsindustrie en de omvang van hun ondernemingen in België van 2002 tot 2006.

	2002	2003	2004	2005	2006	AANDEEL IN 2006
< 10	4.569	4.502	4.345	4.276	4.121	76%
10 – 49	974	1.011	1.063	1.048	991	18%
50 – 99	124	136	127	128	121	2%
> 100	151	148	148	152	162	3%
Totaal	5.818	5.797	5.683	5.604	5.395	100%

Bron: RSZ

Volgens werkgelegenheidsgegevens van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, telde de Belgische voedingsindustrie in 2006 88.766 werknemers, tegenover 89.095 in 2005. Hiermee heeft de voedingsindustrie nu 15,6% van de totale werkgelegenheid in de industrie. De grootste subsectoren binnen de voedingsindustrie zijn de bakkerijen (30%) en de vleessector (16%).

Volgens de hoofdverblijfplaats van de werknemer neemt Vlaanderen 68% van de tewerkstelling in de voedingsindustrie voor zijn rekening wat overeenkomt met 60.250 werknemers. Hiervan zijn bijna twee derde arbeiders en ruim een derde bedienden. Wat betreft het geslacht is dezelfde verhouding terug te vinden: bijna twee derde van de werknemers in de voedingsindustrie zijn mannen, terwijl ruim een derde vrouwen zijn. De laatste tien jaar ziet men het aandeel van de vrouwen in de totale werkgelegenheid van de Belgische voedingsindustrie voortdurend toenemen.

De voedingsindustrie genereert daarnaast ook heel wat tewerkstelling in andere sectoren. Volgens een studie van de Sociaal Economische Raad van Vlaanderen zijn 1,9 jobs van diverse leveranciers en dienstverleners (bv. uitzendarbeid) verbonden aan één job in de voedingsindustrie.

1.5.5 Buitenlandse handel van de agrovoedingssector

Het totale Belgische agrarische handelssaldo is sinds 2005 verder gestegen, en dit met 5,5% tot 3,097 miljard euro in 2006. Driekwart van de ingevoerde landbouwproducten is afkomstig uit EU-lidstaten, en 85,5% van de landbouwproducten, die door België worden uitgevoerd gaat eveneens naar EU-lidstaten. De handel in landbouwproducten wordt voor België dus steeds belangrijker. In 2006 is 8,7% van de totale Belgische invoer voor rekening van landbouwproducten, het aandeel van de uitvoer van landbouwproducten is zelfs nog groter, namelijk 9,3%. Dit alles leidt ertoe dat België in 2007 als zesde eindigt op de lijst van 'leading countries of the world export ranking'.

De voornaamste handelspartners die het meest bijdragen tot het Belgische positieve handelssaldo voor landbouwproducten zijn Duitsland en het Verenigd Koninkrijk. In 2006 heeft België met drie andere EU-lidstaten een negatief handelssaldo: met Nederland en Litouwen en sinds 2006 ook met Ierland. De invoer van landbouwproducten uit Ierland is namelijk sterk toegenomen.

Het is vooral de handel in dierlijke producten die bijdraagt tot het positieve handelssaldo (Tabel 2). Hiermee vertegenwoordigen de landbouwproducten respectievelijk 8,7% en 9,3 % van de import en export van de totale Belgische handel. Op het vlak van het totale handelssaldo is de sector zelfs verantwoordelijk voor 25,2%.

Tabel 3: Buitenlandse handel in landbouwproducten per productcategorie in België in 2006 (miljoen euro)

	INVOER	UITVOER	SALDO
Akkerbouwproducten	8.164	8.906	742
Dierlijke producten	4.465	5.975	1.510
Tuinbouwproducten	5.152	5.778	625
Andere producten en derivaten	4.689	3.837	-853
Agro-industriële producten *	1.914	2.987	1.073
Totale handel landbouwproducten**	21.542	23.846	2.304
Algemene Belgische handel	229.617	246.697	17.080

*: Andere producten: vis en andere zeeproducten, oliën, vetten, veevoeders en dranken.

**: Agro-industriële producten: meststoffen, bestrijdingsmiddelen en landbouwmaterieel.

Bron: Departement Landbouw en visserij - Afdeling Monitoring en Studie op basis van Eurostat

Bijna drie kwart van de totale Belgische invoer van landbouwproducten komt uit EU-lidstaten. Een diepere analyse van deze gegevens toont aan dat bijna 62% van de invoer uit onze vier buurlanden komt: Nederland, Duitsland, Luxemburg en Frankrijk. Slechts 1,7% is afkomstig van de tien nieuwe lidstaten: Cyprus, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Slovenië, Slowakije en Tsjechië.

Voor de uitvoer van landbouwproducten van België is een gelijkaardig beeld te zien. 86% van de totale uitvoer is voor EU-lidstaten bestemd. De buurlanden van België zijn de grootste afnemers met 70% van de totale uitvoer. Slechts 2,6 % is bestemd voor de tien nieuwe EU-lidstaten. De uitbreiding van de EU in 2004 met tien nieuwe lidstaten is op korte termijn voor België zeker niet nadelig geweest op het vlak van de handel in landbouwproducten.

De belangrijkste handelspartner in het vroegere Oostblok is Tsjechië waarvan het handelssaldo intussen 109 miljoen euro bedraagt. Dit is een toename van 31% in vergelijking met vorig jaar. Ook de uitvoer van landbouwproducten naar Polen is significant toegenomen, met een handelssaldo dat met 181% is toegenomen ten opzichte van 2005.

2 Het Vlaamse landbouwbeleid in 2007 en 2008

2.1 Inleiding

In het najaar van 2007 wordt het PDPO II, het Vlaams Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling voor de periode 2007-2013 definitief goedgekeurd door de Europese Commissie en dit na een goedkeuringsproces van meer dan een jaar. Ondanks het feit dat er voor het Programma van Europese zijde aanzienlijk minder middelen beschikbaar zijn dan aanvankelijk verhoopt, gaat het hier toch nog steeds om een bedrag van bijna 225 miljoen euro.

De belangrijkste bedoeling die de Vlaamse Regering heeft met het nieuwe programma is om de maatregelen die in het vorige Programma succesvol zijn gebleken, zoals o.a. de VLIF- steun voor investeringen en voor de vestiging van jonge landbouwers en de steun voor agro-milieumaatregelen, onverkort door te trekken. Hiertoe zijn de beschikbare Europese middelen echter ontoereikend. Om de continuïteit van de maatregelen te garanderen is het daarom nodig dat Vlaanderen hiernaast nog een bedrag ter beschikking stelt.

Na uitputting van de Europese cofinanciering zullen de maatregelen daarom voor de volle 100% met Vlaamse middelen gefinancierd worden. Voor de Assen 3 en 4 van het programma die vooral te maken hebben met geïntegreerd plattelandsbeleid doen ook de provincies een flinke duit in het zakje.

Met het nieuwe Programma voor Plattelandsontwikkeling moet Vlaanderen in staat zijn om de land- en tuinbouwsector verder te wapenen tegen de uitdagingen van een meer concurrentiële omgeving waar we ons ingevolge de globalisering van de wereldeconomie in bevinden. Bovendien moet het Programma de sector helpen om tegemoet te komen aan de vragen van de samenleving op het vlak van leefmilieu, dierenwelzijn en voedselveiligheid en kwaliteit van het landschap.

Qua middelen is het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds het belangrijkste onderdeel van het Programma. Hiervoor heeft de Vlaamse Regering onlangs beslist om dit jaar voor een tweede maal een extra financiële injectie te geven van om en bij de 10 miljoen euro. Op die manier moet het VLIF in staat blijven om de toevloed aan dossiers binnen een redelijke termijn te verwerken.

Nadat in de zomer van 2007 via een rondzendbrief een aantal wijzigingen werd aangekondigd omwille van een gewijzigde Europese opstelling i.v.m. de vestigingssteun voor jonge landbouwers, en een aantal vereenvoudigingen werden doorgevoerd om een snellere afhandeling van de dossiers mogelijk te maken, zal, samen met de sector, de eerstvolgende maanden werk worden gemaakt van een verdere aanpassing van de regelgeving om nog beter in te spelen op de noden van de huidige professionele landbouw.

Op Europees en wereldniveau kondigen zich de eerstvolgende maanden heel wat discussies aan waarvan de afloop een belangrijke impact kan hebben op de verdere toekomst van het Europese landbouwbeleid. Naast de discussies over de Europese begroting en de 'Health Check' van het Europese landbouwbeleid, blijft het ook uitkijken of er alsnog een akkoord uit de bus komt in het WTO-overleg in het kader van de zogenaamde Doha-Ronde.

De sector en in het bijzonder de veehouderij blijft kwetsbaar en blijft geregeld geteisterd worden door sanitaire problemen – al dan niet ingevolge gewijzigde klimatologische omstandigheden -, waarvan de Blauwtong- epidemie het meest recente dramatisch voorbeeld is.

Naast de inspanningen en maatregelen die op korte termijn worden genomen, zal samen met de sector en het federale niveau bekeken worden op welke manier t.a.v. deze rampen en crisissen op een meer gestructureerde wijze een antwoord kan geboden worden. De mogelijkheden vervat in het nieuwe Fonds voor de Landbouw en Visserij kunnen hierbij een leidraad zijn.

De inspanningen die het voorbije jaar geleverd werden op het vlak van administratieve vereenvoudiging, namelijk de Eenmalige perceelsregistratie en het E-loket, moeten vanaf dit jaar hun

vruchten beginnen afwerpen. Dit houdt voor de producenten een substantiële reductie van de administratieve lasten in. Er zullen allerlei communicatieacties op touw gezet worden om het E-loket voor het elektronisch indienen en raadplegen van de steunaanvragen beter bekend te maken.

Onderzoek en innovatie blijft zoals in elke economische sector een conditio sine qua non. Ook op dit vlak kondigen zich heel wat initiatieven aan.

Dit werkjaar zal een aanvang worden genomen met de uitvoering van het investeringsprogramma voor het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek, het Masterplan. De uitvoering van dit investeringsprogramma moet het ILVO in staat stellen om op een professionele manier de eerder ingeslagen weg van kwalitatief, hoogstaand en vernieuwend onderzoek verder te bewandelen.

Wat het praktijkonderzoek betreft, wordt dit werkjaar gestart met de indertijd afgesproken evaluatie van de financiële ondersteuning door de Vlaamse overheid van de werking van de praktijkcentra actief in de plantaardige sector. Deze evaluatie moet uiteindelijk uitmonden in een aangepast subsidiekader vanaf 2009. In de dierlijke sector wordt het proces van samenwerking tussen de verschillende proefbedrijven en onderzoeksinstellingen onverdroten verder gezet.

In de diverse praktijkcentra gaat zeer veel aandacht naar de ecologische verduurzaming van de productieprocessen in de sector. Een interessant instrument dat al jaren wordt ingezet is het systeem van waarnemingen en waarschuwingen om het overtollig en onoordeelkundig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen terug te dringen. Bedoeling van dit systeem is om land- en tuinbouwers – op basis van waarnemingen op een aantal referentieplaatsen en -gewassen – tijdig te waarschuwen zodat gewassen met een minimuminzet aan bestrijdingsmiddelen op een zeer oordeelkundige manier kunnen beschermd worden tegen allerlei plagen en ziekten.

Vanuit Vlaanderen zullen financiële middelen ter beschikking worden gesteld om dit meetnet dat zich uitstrekt over alle landbouwstreken te moderniseren.

Het bestaande actieplan voor de biologische landbouw zal samen met alle betrokken stakeholders grondig worden herbekeken, met het oog op een vernieuwd, ambitieus actieplan dat rond zou moeten zijn tegen de bioweek van 2008.

Onder begeleiding van de pas geïnstalleerde klankbordgroep glastuinbouw wordt verder gewerkt aan het clusteren van glastuinbouwbedrijven via de realisatie van glastuinbouwzones.

In de nabijheid van industriële activiteiten wordt bovendien getracht de aanwezige restwarmte- en CO₂-stromen te valoriseren. Het belang van deze actie wordt onderstreept door het feit dat ze is opgenomen in het kader van het initiatief ‘Vlaanderen in Actie - Actie in Vlaanderen’ van de Vlaamse Regering.

Sinds kort is er een nieuw reglementair kader uitgewerkt om een aantal strategische investeringen van agrovoedingsbedrijven te ondersteunen. In het najaar wordt een eerste oproep gelanceerd.

Er is een nieuwe Europese marktordening voor de groente- en fruitsector. In nauw overleg met de groente- en fruitsector en in het bijzonder de telersverenigingen wordt een strategie-document en regelgeving uitgewerkt om op een gepaste manier in te spelen op deze nieuwe verordening. Dit moet de Vlaamse groente- en fruitsector die op Europees niveau aan de top staan wapenen om deze positie te handhaven en te versterken.

De maatschappelijke waardering voor alles wat met land- en tuinbouw te maken heeft, is de laatste jaren opnieuw flink toegenomen. De overheid heeft hierin een belangrijke rol gespeeld via een open communicatie o.a. via het Vlaams Informatiecentrum voor Land- en Tuinbouw (VILT). Het VILT blijft ook in de toekomst de belangrijkste rol spelen in het communicatie- en informatiebeleid van de Vlaamse overheid i.v.m. land- en tuinbouw.

Begin 2008 organiseert het Beleidsdomein Landbouw en Visserij in het Vlaams Parlement, in samenwerking met het Nederlandse Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit een educatieve maar speelse tentoonstelling rond vijftig jaar Verdrag van Rome en het Europese

landbouwbeleid, waarmee de onmisbare rol van landbouw en voedselproductie in onze samenleving nu en in het verleden nogmaals worden onderstreept.

Het landbouwbeleid zal in 2008 meewerken aan het gelijkekansenbeleid. In uitvoering van de doelstellingennota d.d. 24 maart 2006, zal in het kader van de open coördinatiemethode met betrekking tot het landbouwbeleid nagegaan worden op welke wijze een zinvolle en efficiënte invulling kan gegeven worden aan de opstelling en implementatie van de tweede reeks actieplannen die terzake worden voorbereid.

2.2 Het Markt- en inkomensbeleid

2.2.1 De Health Check

Hoewel het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid midden 2003 een fundamentele hervorming onderging, werd door de bevoegde Europese Commissaris al een nieuw evaluatiemoment aangekondigd.

Er wordt voorzien dat de Commissie op de Europese landbouwraad in november 2007 een mededeling over de gezondheidstoestand (Health Check) van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) op tafel zal leggen. Uit de eerste signalen kan worden afgeleid dat deze Health Check als bedoeling heeft de bedrijfstoelageregeling te vereenvoudigen en mogelijks uitspraken te doen over de toekomst van een aantal marktbeheersinstrumenten. In 2008 zal de Commissie hiertoe de concrete voorstellen voorleggen. Zoals hoger gesteld beoogt de Commissie hiermee een steeds verdergaande conformiteit met de vrijhandelmarkt.

Het is van fundamenteel belang dat men hierbij rekening houdt met de plaats van de landbouwsector binnen deze nieuwe economische realiteit en met de uitdagingen voor de sector om tegemoet te komen aan terechte maatschappelijke verwachtingen.

Het is de intentie van de minister om samen met de administratie dit proces nauwlettend en proactief op te volgen.

2.2.2 De randvoorwaarden

Een van de meest fundamentele wijzigingen van de hervorming van 2003 bestond erin om het uitbetalen van de bedrijfstoelageregeling te koppelen aan het naleven van een stelsel van randvoorwaarden. Deze randvoorwaarden bestaan enerzijds uit normen voor het in goede landbouw- en milieuconditie houden van landbouwgronden en anderzijds uit beheerseisen die voortvloeien uit 19 Europese verordeningen en richtlijnen die betrekking hebben op volksgezondheid, diergezondheid, gezondheid van planten, milieu en dierenwelzijn. Deze laatste beheerseisen zijn gefaseerd ingevoerd over 2005-2007.

Eind maart 2007 heeft de Commissie een eerste verslag over de toepassing van de randvoorwaarden ingediend waarin ze een aantal voorstellen lanceert om de toepassing van het stelsel van de randvoorwaarden op een aantal cruciale punten te verbeteren en te vereenvoudigen. Momenteel vindt de Europese besluitvorming plaats om dit verslag in wetgeving om te zetten.

Een correcte naleving van de wetgeving door de landbouwer, gecontroleerd op een wijze die de bedrijfsvoering niet onnodig administratief belast, staat hierbij voor Vlaanderen voorop. In de mate van het mogelijke werd getracht om een aantal voor Vlaanderen specifieke aandachtspunten in de wijzigingsvoorstellen mee op te nemen. Dit proces wordt verder intensief opgevolgd.

2.2.3 Zuivelbeleid in de komende jaren: stappenplan melk

De Europese Unie besliste in 1986 maatregelen te nemen om de melkproductie onder controle te houden. Zo ontstond het melkquotum per lidstaat. In het kader van de Mid Term Review heeft de EU er in 2003 voor gekozen om de steun te ontkoppelen van de productie opdat de landbouwsector meer marktgericht zou gaan produceren. Ook in de melksector is de steun inmiddels opgenomen in de toeslagrechten.

Volgens de Europese Commissie is de huidige melkquotaregeling een rem op de competitiviteit van de zuivelsector. De EU Commissaris van Landbouw, Fischer Boel is er dan ook van overtuigd dat in Europa geen gekwalificeerde meerderheid kan gevonden worden om het systeem te verlengen na 2015.

Het Vlaamse beleid wil de sector de ruimte geven zich voor te bereiden op de toekomst en deze mogelijke nieuwe situatie. Hiervoor werd in overleg met de sector een stappenplan opgemaakt. Het bevat een evaluatie van de evolutie in de sector gedurende de voorbije twee melkjaren in relatie tot de melkquotaregeling, een overzicht van de toekomstvisies in andere EU-landen en een verkenning van de Vlaamse melkveesector na 2015. Dit heeft geleid tot een stappenplan waarin aangegeven wordt welke aanpassingen in welk jaar m.b.t. de Vlaamse regelgeving doorgevoerd zullen worden. Het geeft de melkveehouder alvast duidelijkheid over het traject dat de Vlaamse regelgeving zal afleggen de komende jaren. Hij kan er zijn bedrijfsvoering op afstellen. Eventuele aanpassingen in het EU-beleid m.b.t. de melkquotaregeling in de periode tot 2015 kunnen dit proces enkel versnellen.

Op vraag van de sector en omdat er een ruime consensus over bestond, zijn in 2007 al een aantal aanpassingen aan de reglementering doorgevoerd: de gelijkschakeling van de bedrijfsplafonds op 800.000 liter, de afschaffing van de leasing (behoudens uitzonderlijke overmacht) en de grondgebondenheid bij overdracht van quotum in cumul. Over de uitvoering van de volgende maatregelen in het stappenplan zal na verder overleg binnen de Vlaamse Regering beslist worden. Andere voorname elementen uit de regeling zoals het quotumfonds ten behoeve van jonge starters, blijven behouden

2.2.4 GMO Groenten en Fruit

Het belang van de tuinbouwsector in Vlaanderen kan niet worden onderschat. Het Europese beleidskader waaruit onze sector jaarlijks een aanzienlijk deel van het Europese budget wegkaapt, werd recent aangepast. Dit leidt ertoe dat Vlaanderen een nieuwe Vlaamse strategie moet uittekenen waarbinnen op termijn de verschillende operationele programma's zullen opereren.

In deze strategie moet een analyse gemaakt worden van de sterktes en zwakheden van de sectoren en het potentieel van de sector. Objectieven en meetindicatoren worden vastgelegd en met betrekking tot crisispreventie en -management moeten richtlijnen worden opgenomen.

Meer dan ooit is het de bedoeling om dit proces zonder voorafnames aan te vatten en met open vizier een nieuw beleidskader uit te werken. De nieuwe operationele programma's dienen concrete acties rond o.m. crisisbeheer, onderzoek en milieumaatregelen naar voren te schuiven om de telers en de telersverenigingen een zekere toekomst te kunnen bieden. Het is de verantwoordelijkheid van de minister van Landbouw om in deze beleidsstrategie de lat hoog te leggen.

Naast een aangepast Europees beleidskader dienen daartoe eveneens de nodige Vlaamse besluiten te worden uitgewerkt.

Dit alles moet midden 2008 klaar zijn zodat de erkende telersverenigingen hun lopende programma's kunnen aanpassen en nieuwe programma's kunnen voorleggen voor 15 september 2008.

2.3 Het Programma voor Plattelandsontwikkeling Vlaanderen 2007-2013

Op 8 december 2006 werd het Programma voor Plattelandsontwikkeling 2007-2013 officieel bij de Europese Commissie (EC) ingediend en op 22 december 2006 werd het ontvankelijk verklaard. Daarna werd met de Europese Commissie onderhandeld over de inhoud van het programma. Op 20 juli 2007 werd via een mededeling aan de Vlaamse Regering een stand van zaken van deze onderhandelingen gemeld en werd het Programma opnieuw overgemaakt aan de Commissie voor definitieve goedkeuring. Voorzien wordt dat het Programma in het najaar definitief door de Commissie zal worden goedgekeurd.

Het nieuwe Programma steunt op vier assen. As 1 beoogt de verbetering van het concurrentievermogen van de land- en bosbouwsector, As 2 streeft naar een verbetering van het milieu en het platteland en As 3 heeft als doel de leefkwaliteit op het platteland en de diversificatie van de plattelandseconomie te verhogen. De drie pijlers van duurzaamheid komen hier dus tot uiting. Bijkomend wordt het voormalig communautaire programma Leader ingeschreven als de vierde as van het programma.

De totale overheidssteun voor dit programma is 667,575 miljoen euro. Hiervan wordt 224,521 miljoen euro (of 33.63%) bijgedragen door de Europese Commissie en het overige aandeel (443,054 miljoen euro of 66.37%) door Vlaanderen.

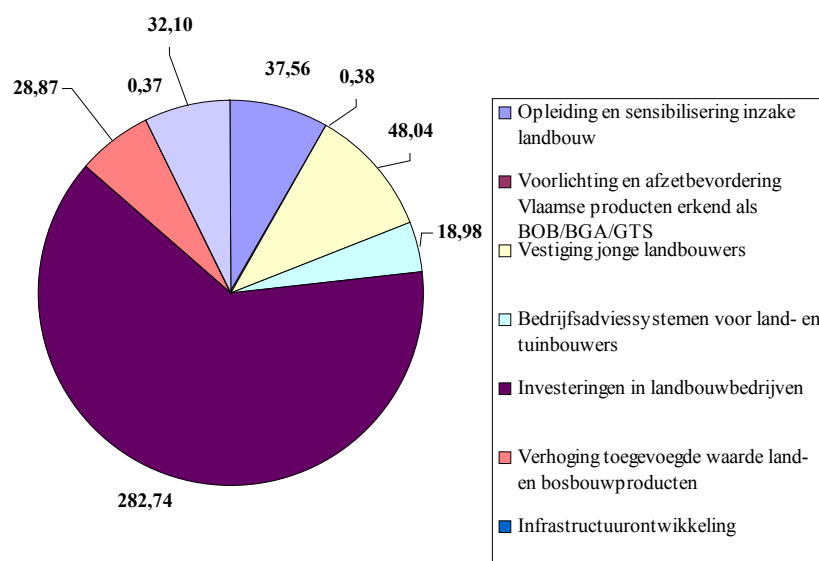
2.3.1 As 1: Verbetering van het concurrentievermogen

Vlaanderen hecht veel belang aan de professionaliteit van de Vlaamse landbouw. De economische as van het programma is een zeer goed middel om dit te ondersteunen. De maatregelen in As 1 zijn er dan ook op gericht om investeringen in innovatie, kennis, leefmilieu, energie, ketenbeheer, structuurverbetering en kwaliteit te ondersteunen om de concurrentiekracht van de Vlaamse land- en tuinbouw te versterken. Jonge landbouwers vormen de bouwsteen van het huidige en toekomstige Vlaamse landbouwbeleid, daarom is het belangrijk om specifiek aan deze doelgroep ondersteuning te bieden zodat zij als jonge ondernemers voldoende slagkracht hebben om hun concurrentievermogen en duurzaamheid te verbeteren. Volgens een ketenbenadering is het ook opportuun om de Vlaamse agrovoedingssector mee te nemen in het maatregelenpakket.

De maatregelen in As 1 hebben betrekking op:

- Opleiding en sensibilisering betreffende landbouw.
- Vestiging jonge landbouwers.
- Bedrijfsadviessystemen voor land- en tuinbouwers.
- Investerings in landbouwbedrijven.
- Verhoging van de toegevoegde waarde van land- en bosbouwproducten.
- Infrastructuur ontwikkeling (enkel nog betalingen voor lopende contracten, geen nieuwe contracten).
- Deelname door landbouwers aan voedselkwaliteitsregelingen.
- Voorlichting en afzetbevordering van Vlaamse producten erkend als BOB/BGA/GTS .

Figuur 10: Verdeling middelen (totale overheidssteun) over de maatregelen van As 1 (miljoen euro).

2.3.2 As 2: Maatregelen voor landbouw-milieu en landbouw-natuur

De verschillende agromilieumaatregelen zijn het belangrijkste instrument van As 2. De twaalf agromilieumaatregelen die worden aangeboden spitsen zich toe op duurzame landbouwtechnieken, waterkwaliteit en biodiversiteit. Deze maatregelen gaan verder dan de wettelijk vastgestelde normen. Naast het stimuleren van een duurzame landbouw wordt ook gestreefd naar een duurzaam gebruik en uitbreiding van de bosoppervlakte in Vlaanderen.

Er worden ook vergoedingen voorzien voor percelen in de kwetsbare zone natuur (natuurgebied, natuurontwikkelingsgebied, natuurreservaten en bosgebied) waar de bemestingsbeperking moet worden gehandhaafd conform het standstill beginsel.

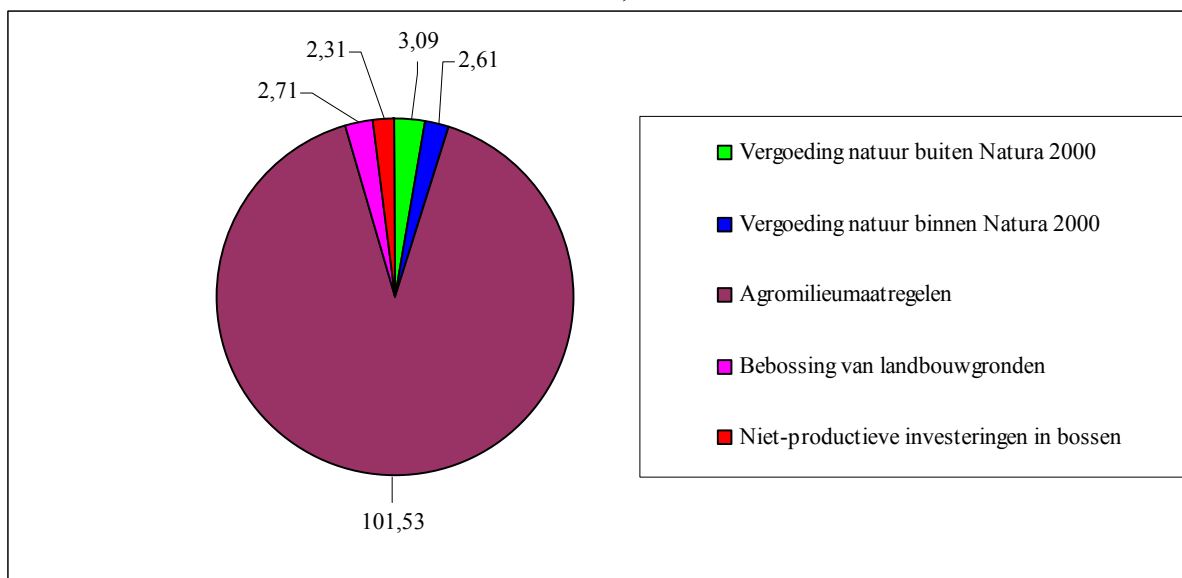
De algemene doelstelling van As 2 wordt ook mede ondersteund door maatregelen uit andere assen bv. door milieuvriendelijke investeringen en opleidingen over milieuthema's in As 1 en de natuurleerpaden die onder As 3 kunnen worden ondersteund.

Volgende maatregelen vallen onder As 2:

- Vergoedingen
 - Vergoeding natuur buiten Natura 2000.
 - Vergoeding natuur binnen Natura 2000.
- Agromilieumaatregelen
 - Introductie van technieken die het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen verminderen, waaronder mechanische onkruidbestrijding.
 - Behoud van met uitsterven bedreigde lokale veerassen en variëteiten van hoogstamboomgaarden.
 - Introductie van vlinderbloemige gewassen in het silagevoeder voor een meer grondgebonden Vlaamse veehouderij.
 - Reductie van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in de sierteelt.
 - Hectaresteen voor biologische landbouwproductie.
 - Beheersovereenkomst perceelsrandenbeheer.
 - Beheersovereenkomst soortenbescherming.
 - Beheersovereenkomst erosiebestrijding.
 - Beheersovereenkomst water.

- Beheersovereenkomst herstel, ontwikkeling en onderhoud van kleine landschapselementen.
- Inrichtingsmaatregelen door landbouwers in kader van kaderrichtlijn water.
- Bosbouwmaatregelen
 - Bebossing van landbouwgronden.
 - Niet-productieve investeringen in bossen (subsidie voor herbebossing en ecologische bosfunctie).

Figuur 11: Verdeling middelen (totale overheidssteun) over de maatregelen van As 2 (miljoen euro).

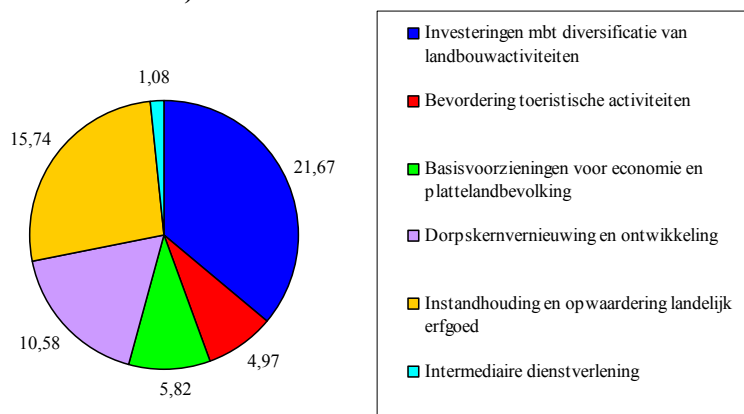
2.3.3 As 3: Diversificatie van de plattelandseconomie en de verbetering van de leefkwaliteit op het platteland

As 3 bevat de maatregelen die er enerzijds op gericht zijn de land- of tuinbouwer aan te moedigen de bedrijfsactiviteiten op het bedrijf te diversifiëren. Diversificatie biedt mogelijkheden om de rentabiliteit van het bedrijf in stand te houden of te verbeteren. Anderzijds bevat As 3 vijf maatregelen die als doelstelling hebben de leefkwaliteit op het platteland te versterken, met aandacht voor de verschillende functies van het platteland. Deze tweede categorie maatregelen zullen via een gebiedsgerichte aanpak door de provincies worden geïmplementeerd. Hiervoor zullen er door de provincie jaarlijks oproepen tot indiening van projecten worden gedaan.

Volgende maatregelen vallen onder As 3:

- Diversificatie van landbouwactiviteiten naar niet-agrarische activiteiten
 - Investerings met betrekking tot diversificatie van landbouwactiviteiten.
 - Verlenen van zorg en activeren van zorgvragers op land- en tuinbouwbedrijven.
- Gebiedsgerichte werking
 - Bevordering van toeristische activiteiten.
 - Basisvoorzieningen voor economie en plattelandsbevolking.
 - Dorpskernvernieuwing- en ontwikkeling.
 - Instandhouding en opwaardering van het landelijk erfgoed.
 - Intermediaire dienstverlening.

Figuur 12: Verdeling middelen (totale overheidssteun) over de maatregelen van As 3 (miljoen euro).

2.3.4 As 4: Leader

Binnen Leader worden lokale actoren gestimuleerd om actief mee te werken aan de uitwerking en realisatie van een ontwikkelingsstrategie voor hun eigen regio. Via een lokale benadering wordt gestreefd naar een geïntegreerde, sectoroverschrijdende samenwerking, waarbij de van onderuit gestuurde gebiedsontwikkeling en innovatie een belangrijke rol spelen. Binnen Vlaanderen zal via de Leader-As concreet gewerkt worden rond initiatieven en projecten die kaderen binnen As 3. Voor toepassing van de Leader-methodiek in Vlaanderen wordt 37,42 miljoen euro overheidssteun voorzien voor de periode 2007-2013. Hiermee kunnen maximaal tien Leader-groepen worden ondersteund.

2.3.5 Ruraal Netwerk

In het kader van het Programma voor Plattelandsontwikkeling 2007-2013 wordt een Ruraal Netwerk opgericht dat alle plattelandsorganisaties en overheidsdiensten bijeenbrengt. De belangrijkste taak van het netwerk bestaat erin om de opgedane ervaring en expertise op het gebied van plattelandsontwikkeling in de meest ruime zin van het woord onderling uit te wisselen en concrete acties uit te werken.

In 2008 zal een lange termijn actieplan worden opgezet waarin veel aandacht zal gaan naar het organiseren van workshops en seminars, het uitgeven van een nieuwsbrief, het up to date houden van de website, het onderhouden van contacten en uitwisselen van ervaring met Rurale Netwerken van andere Lidstaten en het opzetten van een databank voor projecten in het kader van het Programma voor Plattelandsontwikkeling 2007-2013.

2.4 Landbouwonderhandelingen binnen de WTO

Top op heden werd nog geen overeenstemming bekomen over de sinds november 2001 opgestarte onderhandelingen binnen het multilaterale kader van de Wereldhandelsorganisatie (WHO/WTO) aangaande de verdere vrijmaking van de wereldhandel in landbouwproducten, industriële goederen en diensten.

In oktober 2005 heeft de Europese Unie een ambitieus en evenwichtig landbouwvoorstel op tafel gelegd voor een verdere opening van de toegang tot de Europese markt en een afbouw van de interne steun, in ruil voor even ambitieuze toegevingen van de onderhandelingspartners.

Hoewel het de bedoeling was om tegen einde juli 2007 een akkoord te bereiken over de modaliteiten voor een akkoord, liggen de posities van de verschillende partners echter nog te ver uit elkaar. Er is afgesproken om het onderhandelingsproces in het najaar van 2007 te intensiveren om alsnog tot een akkoord te komen. Vanuit Vlaanderen blijven we ijveren voor een akkoord dat de leefbaarheid en concurrentiepositie van de Vlaamse landbouw niet aantast door het behoud van de communautaire preferentie, de consolidatie van de hervormingen binnen het kader van de Mid Term Review uit 2003 en ruimte voor de uitwerking van het Programma voor Plattelandsontwikkeling 2007-2013. Bovendien moet een akkoord ook rekening houden met niet-handelsgebonden kwalitatieve aspecten en zal de Vlaamse Regering moeten bewaken dat het akkoord coherent blijft met haar ontwikkelingsbeleid.

Zonder vooruit te willen lopen op het resultaat van deze onderhandelingen, maar gelet op de impact van een mogelijk akkoord op onze sector, neemt de administratie de nodige initiatieven om de gevolgen en implicaties van de status van de onderhandelingen voor de Vlaamse agrovoedingssector continu te analyseren en evalueren.

2.5 Het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF)

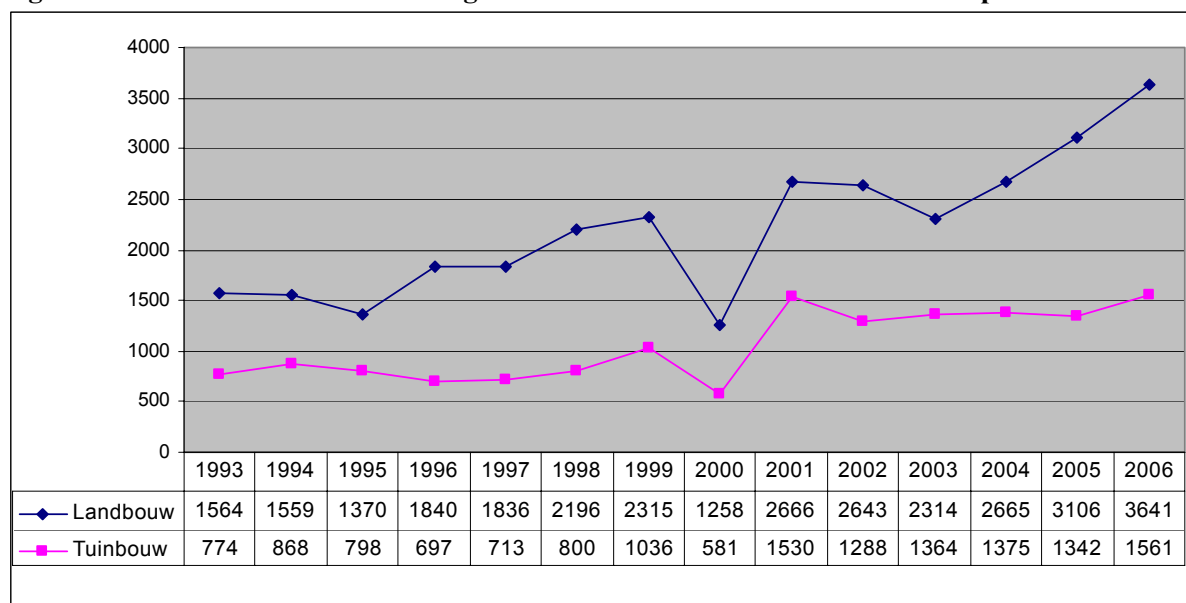
2.5.1 Het VLIF kent een groeiend succes

De laatste jaren kent het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds een groeiend succes. Het aantal ingediende dossiers is de afgelopen jaren spectaculair gegroeid. Figuur 13 verduidelijkt deze tendens.

Parallel met de stijging van het aantal dossiers, is er een stijging van de gemiddelde investeringskosten per dossier, vooral ingevolge de toename van het aantal dossiers met grote investeringen. De zware dossiers komen voor in alle sectoren, maar het meest in de glastuinbouw- en varkenssector.

Beide evoluties (meer dossiers en grotere bedragen) brengen met zich mee dat het volume voorziene investeringen in 2006 bijna het dubbele bedroeg dan tijdens de periode 2001 – 2004.

Figuur 13: Evolutie van het aantal ingediende dossiers voor land- en tuinbouwproducenten.

Bron: VLIF activiteitenverslag 2006

Om de financiering van het toegenomen aantal dossiers te kunnen bijbenen, werd er binnen de regering een akkoord bereikt om onbelaste vastleggingen uit het verleden terug te activeren. Op die

manier kunnen er in 2007 voor ongeveer 20 miljoen euro extra middelen worden vastgelegd bovenop de reguliere begroting.

2.5.2 Milieu-, energie- en diversificatie-investeringen maken een opmars in het VLIF.

In 2006 werd de VLIF-regelgeving aangepast. De nadruk werd o.a. gelegd op de ondersteuning van investeringen op het vlak van energiebesparing en de aanwending van alternatieve energiebronnen. Ook milieuinvesteringen komen ruimer aan bod.

Uit het meest recente activiteitenverslag van het VLIF kan afgeleid worden dat bijna 37% van de ingediende investeringskosten te maken hebben met milieu-investeringen. Ook de investeringen op het vlak van energiebesparing en het gebruik van alternatieve energiebronnen zit duidelijk in de lift. Zo is bijvoorbeeld het aantal aanvragen voor het gebruik van fotovoltatische zonnecellen de afgelopen maanden spectaculair gestegen. Het is dan ook niet misplaatst om te stellen dat het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds vandaag voor een belangrijk deel gericht is op de integratie van milieu- en energiedoelstellingen in de landbouwsector.

Ingevolge het nieuwe Programma voor Plattelandsontwikkeling moeten nog een aantal wijzigingen worden doorgevoerd, meer specifiek wat de steun bij de vestiging van jonge landbouwers betreft. Hieromtrent werd deze zomer een rondzendbrief de wereld ingestuurd. Van de gelegenheid werd gebruik gemaakt om een aantal vereenvoudigingen door te voeren, die de administratieve afhandeling van de dossiers zal versnellen.

De eerstvolgende weken en maanden zullen met de sector opnieuw gesprekken worden aangeknoopt om een verdere actualisatie van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds voor te bereiden. Een instrument als het VLIF vergt immers op geregelde tijdstippen een actualisatie om kort op de bal te kunnen spelen in functie van nieuwe ontwikkelingen die zich voordoen binnen en buiten de sector.

Voor de ondersteuning van investeringen in de omkaderingssector (praktijkcentra) en de agrovoedingssector werden de nodige uitvoeringsbesluiten in de loop van 2007 gefinaliseerd. Voor beide sectoren zal een oproep tot het indienen van dossiers worden gelanceerd.

2.6 Biolandbouw

2.6.1 Vlaams Actieplan biologische landbouw wordt verder uitgevoerd

De verschillende acties in het kader van het huidige Vlaams Actieplan biologische landbouw II hebben als doelstelling zowel vraag en aanbod van bioproducten in Vlaanderen te stimuleren. Om dit te kunnen realiseren worden de volgende projecten zowel inhoudelijk als financieel ondersteund:

- de koepelorganisatie Bioforum Vlaanderen vzw en de informatieve website Biotheek;
- onderzoeks-, sensibiliserings- en studieprojecten ingaand op de prioriteiten van de biologische sector. De voornaamste thema's zijn de optimalisatie van de afzetketen, het onderzoek naar de meerwaarde van bioproducten, de optimalisatie van de biologische veevoedervoorziening, onkruidbeheersing en teelttechniek van nieuwe teelten en optimaal bodembeheer;
- promotie- en communicatiecampagnes: promotie- en mediacampagnes die gerealiseerd worden door VLAM, de biocampagnes 'Bioweek' en 'Najaarscampagne' die georganiseerd worden door Bioforum;
- projecten die bio gekend moet maken bij leerlingen van het secundair onderwijs, zoals 'Biofruit op school' en 'Bio met klasse' een lessenspakket biologische landbouw.

Tevens vindt er op regelmatige basis overleg plaats tussen de Vlaamse overheid en de biologische sector met betrekking tot het wetgevend en uitvoerend kader.

2.6.2 Terugbetaling extra controlekosten in de biologische land- en tuinbouw

Eind juli 2007 werden twee ministeriële besluiten goedgekeurd die een subsidie voorzien voor Vlaamse producenten, bereiders en invoerders in de biosector. Deze tegemoetkoming voorziet in de ondersteuning van controlekosten, omdat de Vlaamse regelgeving verder gaat dan de Europese regelgeving. De besluiten voorzien dat de overheid in 2007 een subsidie van 135 euro per producent, 319 euro per bereider en 319 euro per importeur geeft. Dit bedrag wordt rechtstreeks in mindering gebracht op de factuur die de marktdeelnemer ontvangt van zijn controleorganisatie.

2.6.3 Naar een nieuw actieplan biologische land- en tuinbouw in Vlaanderen in 2008

Omdat de groei van biologische land- en tuinbouw in Vlaanderen de laatste jaren stagneert terwijl deze in de meeste Europese landen en buiten Europa succesvol toeneemt, wordt een nieuw actieplan uitgewerkt. Er is voor gekozen om het nieuwe actieplan tot stand te brengen in open dialoog met alle betrokken partijen, zowel deze uit de biologische als deze uit de gangbare sector en zowel bij producenten als bij zij die actief zijn in de toelevering en afzet.

Het is de bedoeling om grondig na te denken hoe de biologische land- en tuinbouw een volwaardige plaats kan geven worden in Vlaanderen en welke acties daartoe ondernomen moeten worden. Tijdens het gehele proces zal er worden gezorgd voor een voldoende gedragenheid, vertrouwen en dynamiek. De uiteindelijke doelstelling is niet alleen een duidelijk, gedragen toekomstbeeld voor de biologische land- en tuinbouw in Vlaanderen te formuleren, maar ook strategie en acties te bepalen, waarvoor elk van de betrokken partijen zijn verantwoordelijkheid opneemt. Tegen juli 2008 zal duidelijk worden welke acties de Vlaamse overheid moet opnemen. Dit moet de basis vormen voor het nieuwe Vlaams Actieplan biologische land- en tuinbouw dat tegen de Bioweek 2008 moet uitgewerkt zijn.

2.6.4 Netwerk onderzoek biologische land- en tuinbouw & voeding

Het onderzoek in de biologische land- en tuinbouw moet bijdragen tot innovatie. Het is van groot belang voor de groei en ontwikkeling van de biosector, maar ook voor een meer duurzame land- en tuinbouw in Vlaanderen.

Er wordt een ‘Netwerk Onderzoek Biologische Land- en tuinbouw & Voeding’ opgestart met als doel het onderzoek in verband met biologische land- en tuinbouw efficiënter te organiseren en een betere afstemming tussen de onderzoekswereld en de biosector tot stand te brengen. De nieuwe overlegstructuur zal bestaan uit een netwerk van partijen die betrokken zijn bij het onderzoek in de biologische land- en tuinbouw, zodat op basis van een open samenwerkingscultuur een betere kennisuitwisseling (kennisontsluiting en -doorstroming) tot stand kan komen. Het netwerk zal ook virtueel gestalte krijgen via een website waar nuttige informatie rond bio-onderzoek zal terug te vinden zijn. Tevens zal er worden nagegaan welke de onderzoeksprioriteiten zijn voor de komende jaren. Het ILVO, dat hiervoor een aantal extra financiële middelen zal inzetten, zal fungeren als trekker van dit initiatief.

2.7 Het jongerenactieplan: de hefboom om jongeren opnieuw kansen te geven in de landbouw

In oktober 2006 werd het ‘Actieplan voor jonge landbouwers’ (het zogenaamde jongerenactieplan of JAP) afgewerkt. Het is het resultaat van een intens communicatieproces van het beleid met de jonge landbouwers. Het actieplan bevat een aantal concrete acties die voor de gesignaleerde knelpunten een oplossing moeten bieden.

Het Vlaams Parlement heeft op 2 mei 2007 een Resolutie betreffende het Actieplan voor jonge landbouwers aangenomen, waarin bij de regering wordt aangedrongen om uitvoering te geven aan de acties uit het plan.

Het plan is opgebouwd aan de hand van vier hefboomen die de verjonging zullen stimuleren:

- 1) de ontplooiing van alle kansen,
- 2) een professionele start,
- 3) jongeren als innovatieve motor,
- 4) met een toekomstgerichte kijk op Europa en Vlaanderen.

Dit plan geldt als het kader voor de oplossingen die gezocht zullen worden. In 2007 werd gestart met de uitvoering van de opgestelde acties. Afgelopen werkjaar werden er al enkele acties in concrete beleidsresultaten omgezet. In 2008 wordt deze uitvoeringsfase volop verder gezet. Met de jonge landbouwers wordt op periodieke basis over dit uitvoeringsproces teruggekoppeld.

De reeds bereikte oplossingen worden hieronder per hefboom opgesomd.

2.7.1 Onderwijs en vorming

- *Aanpassing van de naschoolse vorming*: Het politieke besluitvormingsproces is lopende om de wetgeving rond naschoolse vorming in samenspraak met de jongeren zodanig aan te passen dat het vormingsaanbod beter afgestemd wordt op de huidige noden; Er komt meer ruimte voor e-learning en peterschapprojecten en de middelen voor sociale promotie zijn reeds verhoogd. De vormingsinitiatieven worden naar een breder publiek bekend gemaakt.

- *Modernisering van het secundair landbouwonderwijs*: In overleg tussen onderwijs en landbouw werd een eerste aanzet gegeven tot het uittekenen van de contouren voor een hervorming van het landbouwonderwijs. Andere initiatieven zullen deze hervorming verder vorm geven.

2.7.2 Bedrijfsovernames

- *Optimaliseren van de begeleiding van jonge landbouwers bij bedrijfsovername*: In het najaar van 2007 wordt de 'Handleiding voor overname van een bedrijf in land- en tuinbouw' gepubliceerd. In deze praktische handleiding ligt de nadruk op de administratieve verplichtingen gekoppeld aan de overname. Er worden adressen en links naar de websites van de betrokken diensten in opgenomen. Daarnaast is er ook een hoofdstuk voorzien over vorming en het bedrijfsadviessysteem. In het najaar van 2007 worden de eerste contactdagen georganiseerd met de bedoeling de communicatie met de overheid te verbeteren en contacten tussen overnemers te faciliteren. Deze zullen in de volgende jaren zeker verder gezet en verbeterd worden.

- *Stimuleren van de oprichting van vennootschappen in de landbouw*: Vennootschappen in de landbouw zijn een veelbesproken item. In de loop van 2007 is een omstandig rapport over de voor- en nadelen van vennootschappen opgesteld. Als vervolg hierop worden de knelpunten, die zich veelal bij de federale vennootschapswetgeving bevinden, voorgelegd aan de nieuwe federale ministers.

- *Aanpassen van het wettelijke kader voor VLIF financiering*: Landbouwers moeten goed geïnformeerd worden over de financiële aspecten van een overname en de voorwaarden die verschillende banken hen kunnen bieden bij de financiering. Een juiste waardering van het overnamebedrag is vaak essentieel. Een studie over de optimalisatie van het wettelijke kader van de VLIF-financiering heeft ondermeer de pro's en contra's geanalyseerd van een waardering volgens opbrengstpotentieel. Hieruit bleek dat de nadelen bij deze vorm van waardering toch nog te zeer de overhand hadden.

2.7.3 Innovatie

- *Verbeteren van de communicatie tussen onderzoek en de sector en aandacht voor innovatie:* De actoren van land- en tuinbouwonderzoek uit de verschillende onderzoeksinstituten, waaronder de universiteiten en hogescholen, de proef- en praktijkcentra, en het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek, zijn in het Platform voor Landbouwonderzoek samengebracht. Dit Platform heeft in samenwerking met de jongeren speciale aandacht besteed aan de doorstroming van resultaten van landbouwonderzoek naar de sector en de jonge boeren en de verschillende actoren formuleerden acties. Daarenboven zal het ILVO zich specifiek richten op het identificeren en onderzoeken van kansen voor innovatie binnen de landbouwsector, o.m. gericht op milieu- en energiedoelstellingen.

- *Speciale aandacht voor de jonge landbouwers bij voorlichting en demoprojecten:* Er zijn diverse activiteiten ontwikkeld om de jongeren meer te betrekken bij de uitwerking van de demoprojecten en voorlichting in het algemeen.

2.7.4 Toekomstgericht beleid

- *Duidelijkheid bieden over de toekomst van quota, toeslagrechten en nutriëntenhalte:* In overleg met de jongeren is een strategisch stappenplan over de toekomst van de melkquota opgemaakt. In het komende overleg over de Health Check 2009 zullen zowel de jongeren als de landbouworganisaties worden betrokken.

- *Verbetering van de informatieverstopping over milieuvergunningen:* In een specifiek overleg tussen de jongeren en de Minister van Leefmilieu werden de voorstellen uit de dialogen besproken. Een aantal van deze voorstellen wordt verder besproken in het kader van de actualisering van het Vlarem, zoals de verlenging van de duur van een milieuvergunning, de vereenvoudiging van de procedure voor een milieuvergunning en meer informatieverlening door de overheid.

- *Vermindering van schenkingsrechten en successierechten op langdurig verpachte onroerende goederen:*

Uit de dialoogdagen kwam de vraag naar een verlaging of vrijstelling voor de schenkings- en successierechten van verpachte land- en tuinbouwgoederen. In overleg met de sector en de bevoegde minister zal dit voorstel ten gronde worden onderzocht om voldoende zicht te hebben op de voor- en nadelen en de omvang van deze maatregel. In functie van de resultaten ervan kan de Vlaamse regering haar standpunt verder bepalen.

2.8 Milieu- en diervriendelijke landbouw

2.8.1 Keuring van spuittoestellen

Vervuiling van oppervlaktewater door gewasbeschermingsmiddelen kan op twee manieren gebeuren, enerzijds via drift tijdens de behandeling en anderzijds door puntvervuilingen tijdens het vullen en reinigen van de spuittoestellen.

Vooraf puntvervuilingen zijn een zeer belangrijke oorzaak voor de aanwezigheid van bestrijdingsmiddelen in water. Verschillende binnen- en buitenlandse onderzoeken hebben aangetoond dat mits het toepassen van de goede landbouwpraktijken de verontreiniging met 60 tot 80 % kan verminderen en dit vooral door het beperken van de puntvervuiling.

Eén van de belangrijkste aandachtspunten is het zoveel mogelijk vermijden van spuitresten in de spuittank en deze op een verantwoorde manier verwerken zonder belasting voor het milieu.

Een eenvoudige techniek om dit te bereiken is de spuittankresten verdunnen en aan hoge snelheid over het al behandelde veld uitspuiten. Twee maal spoelen op een correcte manier geeft al 30 maal minder restproduct, drie spoelingen zelfs 100 maal minder. Om dit juist te kunnen doen is de aanwezigheid van een spoelwatertank op het spuittoestel onontbeerlijk.

Uit verschillende enquêtes en onderzoeken blijkt echter dat slechts de helft van alle spuittoestellen in Vlaanderen uitgerust is met een spoelwatertank. Om deze situatie op korte termijn drastisch te verbeteren, teneinde de kwaliteit van ons oppervlaktewater veilig te stellen en te voldoen aan de strenge normen die op Europees niveau in de ‘water frame directive’ zijn vastgelegd en die moeten gehaald worden tegen 2015, is er sinds dit jaar een actie lopende om de landbouwers in Vlaanderen ertoe aan te zetten hun spuittoestel uit te rusten met een spoelwatertank. Alle spuittoestellen die vanaf maart 2007 aangeboden worden bij de verplichte keuring en die uitgerust zijn met een spoelwatertank die voldoet aan de minimale technische vereisten, zullen een gratis keuring krijgen.

Gemiddeld betekent dit 105 euro besparing voor de gebruiker per spuittoestel. Deze actie loopt gedurende drie jaar zodat elke land- en tuinbouwer de kans krijgt om te kunnen genieten van dit voordeel. Jaarlijks zal er een evaluatie gebeuren en indien nodig wordt er bijgestuurd. Deze actie gebeurt in samenwerking met Phytofar, de federatie van producenten van plantenbeschermingsmiddelen en Fedagrim, de federatie van constructeurs van landbouwmachines. Ze zal gepaard gaan met een permanente bewustmakingscampagne.

De gratis keuring van spuittoestellen uitgerust met een spoelwatertank, was goed voor 1314 toestellen of 44% van het aantal aangeboden toestellen en voor 50% van het keuringsbedrag (stand van zaken tot en met juli 2007).

De provincie West-Vlaanderen is koploper met het hoogste aandeel gemonteerde spoelwatertanks (50%), Antwerpen haalt slechts 26%. De jongste toestellen en de toestellen met de grootste spuitboombreedte beschikken het meest over een spoelwatertank (zie Tabel).

Tabel 4: Percentage van het gekeurde aantal toestellen uitgerust met spoelwatertank (t.e.m. juli 2007).

OORSPRONG	%
Provincie	
Oost-Vlaanderen	35
West-Vlaanderen	50
Antwerpen	21
Vlaams Brabant	32
Limburg	31
Bouwjaar:	
2005-2007	84
2000-2004	67
1995-1999	63
1990-1994	33
1985-1989	15
1980-1984	11
voor 1980	6
Spuitboombreedte (m)	
≥ 30 m	90
20- < 30 m	74
15 – 19 m	35
10 – 14 m	45
< 10 m	6
Boomgaardspuiten	40

Bron: Instituut voor Landbouw en visserij onderzoek

2.8.2 Dierenwelzijnsproblematiek

In 2007 werd bij de voorlichting en vorming over dierenwelzijn de meeste aandacht besteed aan:

- alternatieven voor chirurgische castratie van biggen
- koecomfort in melkveestallen
- afleidingsmateriaal voor varkens
- diervriendelijke huisvesting van vleesvee.

In 2008 zullen gelijkaardige studiedagen worden georganiseerd, hetzij op andere locaties, hetzij met andere accenten, afhankelijk van actuele ontwikkelingen en in samenspraak met andere actoren zoals de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. Omtrent de problematiek van de onverdoofde castratie van biggen werd begin dit jaar een rondetafel georganiseerd met alle betrokkenen.

Voor de vleeskippensector zullen activiteiten opgezet worden in het kader van de recente braadkippenrichtlijn 2007/43/EG, en dit in samenwerking met het Praktijkcentrum Pluimvee.

Het Vlaams gewest beschouwt het als zijn taak om uitgaande van de Europese en federale wetgeving informatie te verstrekken aan de veehouders met betrekking tot dierenwelzijn. Dit gebeurt door het geven van studievergaderingen en publicaties en door het betoelagen van cursussen en studievergaderingen die georganiseerd worden door de centra erkend voor de naschoolse vorming. Bovendien wordt in de publicaties van het Vlaams Informatiecentrum voor Land- en Tuinbouw ruime informatie verspreid, zowel naar de veehouders toe als naar het brede publiek.

In 2007 is een oproep voor demoprojecten gelanceerd met de volgende thema's betreffende dierenwelzijn:

- *Gezondheids-, vruchtbaarheids- en welzijnsopvolging als pijlers voor een duurzame veehouderij*

In het streven naar productiviteit en efficiëntie wordt in de veehouderij vaak een achteruitgang of in het beste geval een stilstand van de gezondheidstoestand en de vruchtbaarheid vastgesteld. Bij melkvee zijn mastitis, klauwproblemen en een slechte vruchtbaarheid bijvoorbeeld belangrijke redenen voor een voortijdige opruiming. Bij vleesvee wordt zowel bij Belgische Witblauw stieren als koeien een verminderde vruchtbaarheid vastgesteld. Ook in de varkenshouderij worden zeugen wegens slechte vruchtbaarheid en gezondheidsproblemen vaak voortijdig opgeruimd. Bovendien vormt dierenwelzijn in deze sector een belangrijk aandachtspunt. De groepshuisvesting die met het oog op het verbeteren van dierenwelzijn wordt verplicht, brengt immers nieuwe uitdagingen met zich mee op het vlak van agressie, huidbeschadigingen, ziekteoverdracht en dergelijke meer.

- *Implementatie van dierenwelzijns- en milieuwetgeving*

Halverwege de overgangstermijn voor de welzijnswetgeving voor varkens (2001-2013) is er nog steeds behoefte aan praktijkervaringen m.b.t. de optimale invulling hiervan. Voorbeelden o.a. zijn het toepassen van effectieve hokverrijking in functie van de hokinrichting en het achterwege laten van staartcouperen en tandenknippen. Zowel op het vlak van mestverwerking als van ammoniakemissiereductie zijn de eisen die aan de varkens- en pluimveesector worden opgelegd van zeer verregaande aard. Er zijn nog steeds praktische vragen over de optimale uitbating van zowel mestverwerkingsinstallaties als emissiearme systemen. Bij deze laatste systemen heerst bijvoorbeeld onzekerheid over de optimale vullingsgraad van waterkanalen, de aflaatfrequentie van mest- en waterkanalen, de frequentie van mestverwijdering, de verdeling van aflaatpunten en de juiste ontluchtingsvoorzieningen.

Ook op het vlak van onderzoek is dierenwelzijn een voornaam thema geworden. Volgende onderzoeksprojecten zijn lopende:

- *Problematiek biggencastratie*

Op de eenheid Dier van het ILVO loopt momenteel het 'berengneurproject' dat wordt afgerond

in 2009. Hierin wordt gezocht naar managementmaatregelen waardoor het aantal 'risicogeveallen op berengeur' verlaagt, in combinatie met immunocastratie of vroegtijdig slachten van enkel deze laatste categorie. Daarvoor zijn detectiemethodes vereist van de beren met verhoogd risico en van de karkassen die aan die eerste detectie zijn ontsnapt. Om de producenten die de praktijk van het onverdoofd castreren willen verlaten zonder te wachten op de ontwikkelingen in de diergeneesmiddelenindustrie en om de huidige mogelijkheden te demonstreren, werd samen met het ILVO een demonstratieproject uitgewerkt 'intacte beren: productie en afzetmogelijkheden in nichemarkten'. Bedoeling is de productie en de mogelijke afzetkanalen van het vlees van niet-gecastreerde beren te documenteren.

- *Voeding van zeugen in groepshuisvestingssystemen*
In functie van de verplichting tot groepshuisvesting van zeugen voor alle bedrijven vanaf 2013, voert de eenheid Dier van het ILVO onderzoek uit naar naar ad libitum voeding van zeugen in groep. Dit systeem wordt, mits goed management, beschouwd als een van de meest welzijnsvriendelijke groepshuisvestingssystemen.
- *Groepshuisvesting zeugen*
In het kader van het zgn. GROPORC-project worden een veertigtal zeugenbedrijven met groepshuisvesting opgevolgd op vlak van welzijnsparameters, omgevings- en managementfactoren en zoötechnische kenmerken. Op die manier worden extra gegevens verzameld die de zeugenhouder kunnen helpen bij zijn toekomstige beslissingen in functie van de implementatie van de varkenswelzijnswetgeving.
- *Indicatoren voor dierenwelzijn*
De eenheid dier van het ILVO zoekt in het kader van het Europese 'Welfare Quality' project mee naar indicatoren waarmee welzijn kan worden gemeten. Doelstelling is bij te dragen aan de ontwikkeling van een Europese standaard om het niveau van welzijn te meten en erover te communiceren, bijvoorbeeld in de vorm van een labelsysteem.
- *Bezettingsdichtheid vleeskippen en konijnen*
In een door IWT betoelaagd project wordt de meest optimale bezettingsdichtheid onderzocht zowel in functie van welzijnsoverwegingen als economische overwegingen.

2.8.3 Bedrijfsadviessystemen

In het najaar van 2007 wordt de wetgeving in verband met de door Europa verplichte instelling van het bedrijfsadviessysteem gefinaliseerd en worden de bedrijfsadviesdiensten erkend. Daarna kan het bedrijfsadviessysteem van start gaan en kunnen de land- en tuinbouwers tweejaarlijks een subsidieaanvraag indienen voor advies over de randvoorwaarden, arbeidsveiligheid, bedrijfsvoering en milieu.

2.8.4 Co-existentieregeling

Het voorontwerp van decreet houdende de organisatie van co-existentie van genetisch gemodificeerde gewassen (GGG's) met conventionele gewassen en biologische gewassen is door de regering principieel goedgekeurd en wordt in het najaar van 2007 bij het Vlaams Parlement ingediend. De doelstelling van deze wetgeving is op het niveau van de landbouwer de keuzevrijheid te vrijwaren tussen enerzijds genetisch gemodificeerde gewassen, en anderzijds conventionele gewassen en biologische gewassen.

Om het decreet na goedkeuring door het parlement in vrij snel werking te laten treden, wordt al gewerkt aan de uitvoeringsbesluiten. Die zullen onder andere betrekking hebben op:

- Een procedure voor melding (intentieverklaring) van het voornemen tot genetisch gemodificeerde teelt.
- Een procedure voor bezwaarschriften vanwege de betrokkenen.
- De grootte van de bijdrage voor het Fonds, vanwege de teler van GGG's.

- De gewasspecifieke teeltvoorwaarden (bv. isolatieafstanden, eventuele bufferzones, etc.). Deze worden verder in detail uitgewerkt per gewas in aparte ministeriële besluiten.
- Een procedure voor het bekomen van een schadevergoeding door het Fonds.
- De erkenningprocedure voor loonwerkers.
- De uitwerking van een Vlaams register, de openbaarheid ervan en de samenwerking met de federale overheid in dit kader.
- Een procedure voor de administratieve boete bij inbreuken op de wetgeving.

Uitgangspunt blijft dat ook de Vlaamse landbouwers gebruik moeten kunnen maken van de mogelijkheden m.b.t. GGO's die de Europese regelgeving terzake biedt, maar dat de keuzevrijheid op niveau van de boer gegarandeerd moet kunnen worden. Bedoeling is een werkbare wetgeving tot stand te brengen die de landbouwers geen te grote extra administratieve lasten oplegt.

Dit houdt in dat landbouwers die expliciet kiezen om geen GGO's te produceren binnen het kader van het beoogde decreet vergoed worden voor eventuele schade, voor zover ze zich hebben gehouden aan de voorwaarden opgelegd in dit decreet.

2.9 Duurzame glastuinbouw

De glastuinbouw speelt als subsector van de tuinbouw een belangrijke en bijzondere rol in de Vlaamse land- en tuinbouw. Mede dankzij een aantal belangrijke troeven (zoals de gunstige klimatologische omstandigheden, de centrale ligging en de aanwezige technische expertise) boekt de sector goede resultaten. De sector is dan ook, ondanks de relatief beperkte oppervlakte een economisch sterke sector. Het areaal onder glas bedraagt volgens de laatste landbouwtelling een kleine 2.200 ha, wat in oppervlakte minder dan 0,3% van het totale landbouwareaal betekent. Ruim de helft is glas voor de groenteteelt (tomaat, sla, komkommer, paprika), 15% is fruitteelt (aardbeien, druiven, bessen) en een derde wordt ingenomen door de sierteelt (kamerplanten, potplanten, azalea's, enz.). De primaire productiewaarde onder glas wordt geraamd op 650 miljoen euro, wat 15% van de globale primaire productiewaarde uitmaakt. De sector is kapitaalsintensief en arbeidsintensief en genereert op die manier een belangrijke vorm van tewerkstelling in de gehele agrovoedingskolom.

De sector kijkt ook aan tegen een aantal cruciale uitdagingen, waarvan ruimte en energie de belangrijkste zijn. Het is van groot belang dat de sector blijvend vestigingsmogelijkheden krijgt, alsook kansen voor een verdere duurzame ontwikkeling.

In dit verband, zal in 2008 concreet verder werk worden gemaakt van de ontwikkeling van duurzame glastuinbouwzones of duurzame glastuinbouwbedrijventerreinen, aan de hand van een aantal pilootprojecten.

Op deze ruimtelijk afgebakende terreinen, waar meerdere glastuinbouwbedrijven zich kunnen vestigen, werken tuinders idealiter samen rond een aantal gemeenschappelijke voorzieningen zoals energie, opvang en behandeling van (afval)water, groenbuffering met betrekking tot landschapsinpassing, enz. Op die manier worden schaafeffecten bekomen op economisch, ecologisch en sociaal vlak. Daarnaast zal bij dergelijke projecten ook gezocht worden hoe voor de levering van koolstofdioxide en warmte kan worden gebruik gemaakt van reststromen afkomstig van nabijgelegen industrie.

Afgelopen werkjaar, werd reeds gestart met het stimuleren van de ontwikkeling van glastuinbouwzones.

- Er werd een klankbordgroep met de sector opgericht. Ook het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening wordt hierbij betrokken. Deze zal op regelmatige basis samenkomen met de sector met als bedoeling de tuinders te informeren en te overleggen over verdere ontwikkelingen.
- Er werd een overzichtelijke brochure opgesteld die de piste van clustering van glastuinbouw tot glastuinbouwzones verder uitspit. Deze brochure werd ter beschikking gesteld van alle betrokken partijen.

Verder werd in 2007 gestart met een aantal concrete haalbaarheidsonderzoeken voor mogelijke pilootprojecten. Deze onderzoeken moeten leiden tot een doorgedreven kosten-batenanalyse van een aantal potentiële pilootprojecten.

2.10 Sociale aspecten van het landbouwbeleid

2.10.1 Boeren op een Kruispunt

Gezien de zeer snelle evolutie van de beleidsbeslissingen en de marktontwikkelingen en de zeer hoge competenties die vereist zijn voor de bedrijfsleiders, is de druk op land- en tuinbouwers groot. Om diverse redenen zullen niet alle landbouwers er in slagen hun bedrijf voldoende en voldoende snel te heroriënteren. Voor sommige bedrijfsleiders zal dat zelfs helemaal niet lukken, en moet worden uitgekeken naar andere toekomstmogelijkheden.

Op andere bedrijven doen zich acute noodsituaties voor als gevolg van overlijden, werkongeval, ziekte, relatieproblemen, tegenslagen in de teelt, financiële problemen, enzovoort. Uit diverse studies blijkt dat ongeveer 20% van de land- en tuinbouwbedrijfsleiders kampen met problemen en extra inspanningen moeten doen om aan alle financiële en sociale voorwaarden te voldoen. Voor circa 1% van de bedrijfsleiders (350 bedrijven) is het niet meer mogelijk om aan alle verplichtingen te voldoen.

Om deze problemen op te vangen werd, op initiatief van het beleidsdomein Landbouw en Visserij en CERA in januari 2007 de vzw Boeren op een Kruispunt opgericht. Ook de landbouworganisaties KVLV-Agra, de Boerenbond en het Algemeen Boerensyndicaat zetten mee hun schouders onder dit initiatief. De vzw Boeren op een Kruispunt heeft tot doel boeren en tuinders in moeilijkheden bij te staan in hun zoektocht naar een realisatie van oplossingen.

Samen met de land- of tuinbouwer wordt een analyse gemaakt van de problemen, en worden alle opties die kunnen bijdragen tot een oplossing onderzocht. Het zijn de betrokkenen zelf die uiteindelijk beslissingen moeten nemen. De begeleiders van de vzw fungeren als vertrouwenspersoon, en doen, naar gelang de situatie, beroep op externe deskundigheid. Er is een overeenkomst gemaakt met Agricall om de specifieke deskundigheid die in dit project de voorbije jaren opgebouwd is, stelselmatig te integreren in Boeren op een Kruispunt. De vzw Boeren op een Kruispunt is sinds maart actief. Er is gewerkt aan de bekendmaking van het initiatief via gerichte mailings, voordrachten en aanwezigheid op vakbeurzen. Er is een website opgestart, en de brochure 'Stoppen met boeren: einde of nieuw begin' is geactualiseerd.

Intussen zijn 'ongeveer honderd probleemsituaties effectief begeleid. Voor een derde bleek snel een oplossing beschikbaar, voor een derde is een zware begeleiding van de vzw en andere bedrijfsvoorlichters noodzakelijk, en voor een derde moet een alternatieve tewerkstelling worden gezocht. De vzw heeft ook een signaalfunctie voor het beleid. In zo'n 70% van de gevallen blijken de financiële problemen ontstaan te zijn door gebrek aan vorming, bedrijfsleiderschap en commercieel inzicht. In 2008 zal de vzw verder financieel worden ondersteund. Met de medewerking van de landbouworganisaties zal de werking beter bekend gemaakt worden en verder ontplooid worden. Essentieel hierbij is dat de drempelvrees die nog bestaat bij vele boeren en tuinbouwers in nood om hun problemen aan te kaarten wordt weggenomen.

2.10.2 Zorgboerderijen

Vanaf 1 december 2005 kunnen land- en tuinbouwers een subsidie ontvangen voor het opnemen van een zorgtaak op hun bedrijf. Om van deze subsidie gebruik te kunnen maken, moet de land- of tuinbouwer in hoofd- of nevenberoep een zorgboerderij-overeenkomst afsluiten met een voorziening. De subsidie bedraagt 40 euro per dag als de landbouwer of medewerker zelf instaat voor de zorg en

activering van de zorgvrager. Als de landbouwer enkel zijn bedrijfsinfrastructuur ter beschikking stelt, dan bedraagt de subsidie 15 euro per dag. Het maximale subsidiebedrag per dag is 40 euro, ongeacht het aantal zorgvragers. Dat de uitvoering van de maatregel goed op kruissnelheid is gekomen blijkt uit het overzicht in Tabel . Sinds de invoering van de maatregel (december 2005) werden reeds 775 overeenkomsten goedgekeurd.

Tabel 5: Overzicht van de zorgboerderijen en zorgboerderij-overeenkomsten per provincie (september 2007).

Provincie	Aantal zorgboerderijen	Aantal lopende overeenkomsten	Aantal goedgekeurde overeenkomsten sinds invoering maatregel
Antwerpen	39	72	123
Limburg	28	56	142
Oost-Vlaanderen	31	44	55
Vlaams-Brabant	29	44	79
West-Vlaanderen	65	113	376
Totaal	192	329	775

Bron: Departement Landbouw en visserij - Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling

Op dit ogenblik hebben 200 landbouwers een aanvraag gedaan om als zorgboerderij in aanmerking te komen voor subsidie van de Vlaamse overheid. Hiervan komen 192 landbouwers in aanmerking. In september 2007 waren 775 zorgboerderij-overeenkomsten goedgekeurd voor uitbetaling. Elk van deze overeenkomsten staat voor een zorgvrager die gedurende een bepaalde periode beroep gedaan heeft op een zorgboerderij, of een groep zorgvragers die onder begeleiding op een landbouwbedrijf aanwezig is geweest. Sommige overeenkomsten zijn van langere duur, andere overeenkomsten lopen slechts een paar dagen of week (time-out projecten). Op dit ogenblik lopen er 329 overeenkomsten die voor subsidie in aanmerking komen.

2.10.3 Congres Community of Practice Farming For Health

In het najaar van 2007 wordt in Vlaanderen een vierdaags internationaal congres rond zorgboerderijen georganiseerd. Dit congres kadert in een internationale 'Community of Practice Farming For Health'. Dit is een internationale groep van onderzoekers, beleidsmensen, mensen uit het werkveld van 'groene zorg' en andere initiatieven rond landbouw en zorg. Deze internationale groep komt sinds 2004 op regelmatige basis samen om informatie uit te wisselen over dit thema. De combinatie van ervaringen uit de praktijk en theoretische achtergrond en onderbouwing vormt een van de sterke punten van dit initiatief. Het beleidsdomein voor Landbouw en Visserij is verantwoordelijk voor de organisatie van het congres in 2007.

Op het congres in november 2007 zal een kwaliteitshandboek voorgesteld worden. Dit omschrijft hoe de verschillende partijen (zorgboer-voorziening-hulpboer) op een ideale manier kunnen samenwerken, met respect voor elkaar als uitgangspunt. In 2008 zal de maatregel zorgboerderijen geëvalueerd worden, op basis van de opgedane ervaring en op basis van de conclusies van het internationaal congres.

In het kader van de administratieve vereenvoudiging en e-government zal een nieuwe informaticatoepassing worden uitgewerkt. Hierdoor zullen het afsluiten en goedkeuren van de zorgboerderij-overeenkomsten en de registratie van de aanwezigheden van de zorgvragers sneller en gemakkelijker verlopen.

2.11 Een klantgerichte overheid

2.11.1 Eenmalige perceelsregistratie

Land- en tuinbouwers klagen terecht dat zij vaak meerdere keren dezelfde gegevens moeten bezorgen aan de overheid. Zo deden gemiddeld 30.000 landbouwers een dubbele registratie van hun landbouwpercelen. Enerzijds dienden ze jaarlijks bij het Agentschap voor Landbouw en Visserij een aangifte van hun percelen in om aanspraak te kunnen maken op rechtstreekse inkomenssteun. Anderzijds waren de landbouwers ertoe gehouden om bij de Vlaamse Landmaatschappij jaarlijks hun percelen aan te geven in het kader van het Mestdecreet in uitvoering van de Europese nitraatrichtlijn.

Het Agentschap voor Landbouw en Visserij (ALV) en de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) hebben gezamenlijk het project Eenmalige perceelsregistratie (EPR) uitgevoerd, waarbij de landbouwers op een unieke manier geïdentificeerd worden, en de perceelsgegevens nog slechts éénmaal geregistreerd worden. Beide administraties doen op die ene databank beroep voor de uitvoering van hun regelgeving. Alle land- en tuinbouwers werden eerst op een unieke manier geïdentificeerd. Daarbij is ook de koppeling gemaakt met de KruispuntBank voor Ondernemingen en het Rijksregister. Deze unieke identificatie biedt de mogelijkheid om de gegevens uit te wisselen in het kader van andere wetgevingen en om aldus een nog verdere administratieve vereenvoudiging door te voeren.

De databank maakt optimaal gebruik van de mogelijkheden van e-government waardoor zowel de administratieve last (herhaaldelijk opvragen van al beschikbare gegevens) als de beheerkosten sterk afnemen en de snelheid van verwerking door de overheid toeneemt.

Tijdens het proces van het uniek identificeren van elke landbouwer en elk bedrijf werd er systematisch nagegaan of het identificatieproces invloed had op verworven rechten (vergunningen, premies, beheerovereenkomsten, quota, etc.) uit het verleden. Voor iedere mogelijke invloed werd binnen de wettelijke bepalingen en in nauw overleg tussen de betrokken partijen en de beroepsorganisaties gezocht naar een pragmatische oplossing om de rechten uit het verleden te vrijwaren. Dit heeft er toe geleid dat er ongeveer 45.000 uniek geïdentificeerde actieve land- en tuinbouwers geregistreerd zijn in de identificatiedatabank. Voor de volgende campagne wordt nagegaan in welke mate een verdere integratie van de processen van ALV en VLM kan worden verwezenlijkt.

Ondanks de ingewikkeldheid van de processen die uitgevoerd dienden te worden, is er goede hoop dat, dankzij een intensieve samenwerking tussen het Agentschap Landbouw en Visserij en de Vlaamse Landmaatschappij de verplichtingen m.b.t. tot de uitbetalingen van de toeslagrechten en de beheersovereenkomsten zullen nagekomen worden.

2.11.2 E-loket Landbouw en Visserij: www.landbouvwlaanderen.be

Met het e-loket ('www.landbouvwlaanderen.be') stelt het Agentschap voor Landbouw en Visserij aan de landbouwer een elektronisch middel ter beschikking dat toelaat om door een reeks automatische coherentiecontroles een kwalitatief betere en juistere steunaanvraag in te dienen. Dit betekent een beperkter financieel risico én een vermindering van de administratieve last voor betrokkene.

De vorm en de inhoud van het e-loket worden mede bepaald door een groep van landbouwers. Zij testen nieuwe toepassingen voor het e-loket steeds op voorhand uit en sturen de ontwikkeling ervan bij. Op die manier ontstaat een e-loket volledig op maat van de land- en tuinbouwers.

Het e-loket bevat ook een management-tool. Door het feit dat ook gegevens uit het verleden ter beschikking gesteld kunnen worden van de gebruikers van het e-loket, kunnen deze gebruikt worden voor de bedrijfsvoering. Momenteel kunnen op het e-loket al de volgende zaken geconsulteerd

worden: identificatiegegevens, melkquotum, zoogkoeienquotum en toeslagrechten. Ook interactieve toepassingen staan online: de verzamelaanvraag, de aanvraag zoogkoeienpremie en de aan- en verkoop van melkquotum 'leveringen' via het quotumfonds. Intussen wordt het e-loket technisch verder uitgebouwd wat zal resulteren in de mogelijkheid tot consultatie van de uitbetaalde bedragen naar de landbouwer enerzijds en online intekenen van de percelen op de verzamelaanvraag anderzijds.

Opdat de land- en tuinbouwers of hun gemandateerden zich op een veilige manier op het e-loket zouden kunnen begeven, moeten zij bij het aanmelden gebruik maken van de elektronische identiteitskaart (e-ID). Om het gebruik van het e-loket te stimuleren worden er extra communicatie-initiatieven genomen zoals infosessies, vormingsavonden, acties rond Agribex, etc.

2.12 Communicatie over en naar de landbouwers

In het kader van het actieplan 'respect door communicatie' werden in de afgelopen jaren heel wat initiatieven genomen ter bevordering van de interne en externe communicatie van het beleidsdomein Landbouw en Visserij. In 2007 werd een woordvoerder voor het gehele beleidsdomein aangeduid evenals bij het ILVO dat zelf ook nog een aantal specifieke communicatie-acties heeft ondernomen.

Op dit moment is men binnen het beleidsdomein bezig met het uitwerken van een communicatieplan, waarin een aantal specifieke communicatieacties voor 2008 zullen worden opgenomen.

2.12.1 Landbouwrapport 2008

Met het onlangs goedgekeurde decreet voor de oprichting van de Strategische adviesraad voor landbouw en visserij, werd ook de tweejaarlijkse opmaak van een landbouw- en visserij rapport decretaal verankerd. Het rapport moet een overzicht geven van de economische, sociale en milieukundige toestand van alle verschillende sectoren van de Vlaamse land- en tuinbouw en visserij. Daarnaast zal het rapport het gevoerde beleid beschrijven en evalueren en zal het een weergave bevatten van de te verwachten ontwikkelingen binnen de sector. De opmaak van het rapport wordt begeleid door een stuurgroep bestaande uit leden van de Strategische Adviesraad Landbouw en Visserij. Het eerste rapport zal eind 2008 worden voorgesteld.

2.12.2 Supermarkt Europa. Vijftig jaar landbouw en voeding

Naar aanleiding van de vijftigste verjaardag van het verdrag van Rome wordt door het Vlaamse beleidsdomein Landbouw en Visserij in samenwerking met het Nederlandse Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit een tentoonstelling over vijftig jaar Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) georganiseerd. De realisatie van deze tentoonstelling werd toevertrouwd aan het Centrum Agrarische Geschiedenis (CAG). Deze tentoonstelling besteedt bijzondere aandacht aan de rol die de landbouw de afgelopen 50 jaar heeft gespeeld in de voedselvoorziening in Europa in het bijzonder in Nederland en Vlaanderen.

Deze dubbeltentoonstelling loopt vanaf november 2007 tot het einde van januari 2008 in het stadhuis van Den Haag. Nadien verhuist ze naar Brussel, waar ze kan worden bezocht van begin februari tot het einde van april 2008 in de lokettenzaal van het Vlaams Parlement.

De tentoonstelling wil een zo breed mogelijk publiek aanspreken en wordt daarom opgevat als een supermarkt, een herkenbare plaats voor iedereen. De titel 'Supermarkt Europa' verwijst bovendien niet alleen naar deze setting, maar ook naar de grote gemeenschappelijke Europese markt en naar het unieke karakter van het proces van de Europese integratie. Scholieren en leerkrachten uit de tweede en de derde graad van het secundair onderwijs vormen een belangrijke doelgroep, net als socio-culturele organisaties van het platteland en consumentenorganisaties.

De bedoeling van dit project is om de burger op een objectieve, onderbouwde en waarheidsgetrouwe manier te informeren over landbouw en platteland in Nederland en Vlaanderen.

2.12.3 Het Vlaams Informatiecentrum voor Land- en Tuinbouw (VILT)

Het Vlaams Informatiecentrum voor land- en tuinbouw (VILT) blijft een onmisbare rol spelen in het informatie- en communicatieaanbod i.v.m. de Vlaamse land- en tuinbouw.

VILT vergaart zeven dagen op zeven binnen- en buitenlands landbouwnieuws, dat weergegeven wordt in een dagelijks nieuwsoverzicht. Afgelopen jaar ging het om 2860 berichten. Doelgroep: ambtenaren, politici, onderzoekers, land- en tuinbouwers, federatiemedewerkers, zakenlui uit voornamelijk de voedingssector, studenten, journalisten en maatschappelijke middenvelders. Voor diezelfde doelgroep wordt elke maandag een elektronisch magazine verstuurd met een reportage en interview. Dit medium is als duidingsmagazine complementair aan het nieuwsoverzicht en wordt naar ongeveer 9000 mailadressen verstuurd.

Naast het elektronisch aanbod, staat VILT nog in voor het trimestrieel blad Landgenoten en het publieksmagazine Buiten Adem, dat in het najaar een nieuwe naam krijgt en volledig wordt gerestyled.

In het najaar zullen ook de resultaten bekend zijn van een grootschalig onderzoek dat VILT elke vijf jaar voert naar het imago van de Vlaamse land- en tuinbouw.

2.13 Kwaliteit van de Vlaamse landbouwproducten

Het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) zal in de komende jaren in zijn campagnes nog meer de nadruk leggen op de herkomst van de producten die worden gepromoot, wat geleid heeft tot de ontwikkeling van het ‘van bij ons’ concept. Ook andere productspecifieke logo's en labels worden gebruikt in publiciteit en mediacampagnes.

Er zal daarnaast ook meer geïnvesteerd worden in sectoroverkoepelende initiatieven, waarvoor er een afgeleid concept ‘Lekker van bij ons’ werd ontwikkeld. Hierbij ligt de nadruk op nieuwe, verrassende en eigentijdse toepassingen van de producten van de Vlaamse land- en tuinbouw en visserij.

Met het oog op het maximaal benutten van Europese steun voor de promotie van onze producten zal er bij de uitwerking van de campagnes waarvoor er steunmaatregelen voorzien zijn meer rekening worden gehouden met door de Europese Unie vooropgestelde ‘Europese dimensie’ van de campagnes. Met betrekking tot de biosector zal worden deelgenomen aan een ruimere Europese campagne. Voor andere sectoren zal onderzocht worden of het opportuun is om te participeren in deze meerlandencampagnes.

2.13.1 Extra aandacht voor streekproducten

Vlaanderen wil nog meer traditionele streekproducten op de Europese kaart zetten om ook hier meer te kunnen inspelen op Europese campagnes. Producentenverenigingen worden gemotiveerd, begeleid en ondersteund om een aanvraagdossier op te maken en in te dienen. Het Vlaamse label ‘STREEKPRODUCT.BE’ zal hierbij duidelijker geprofileerd worden als opstapje naar een Europese erkenning.

De promotie voor en PR-acties rond de Europese labels en ‘STREEKPRODUKT.BE’ maakt de Europese kwaliteitsregelingen beter bekend bij de producent en de consument. Met de boodschap dat de typische eigenschappen van deze producten een meerwaarde betekenen in deze tijden van smaakvervalking, zullen enerzijds de producenten gewezen worden op de unieke kwaliteiten van hun traditionele streekproducten en anderzijds de consumenten geïnformeerd worden over het Vlaams gastronomisch erfgoed.

2.13.2 Voeding en gezondheid

De landbouw-, tuinbouw- en visserijsector moet op een proactieve en constructieve wijze participeren in het voedingsbeleid. Daarom wordt de actualiteit nauwgezet opgevolgd in het complexe en dynamische terrein van voeding en gezondheid. Anderzijds wordt ook actuele, relevante, wetenschappelijk correcte en praktische informatie verspreid over de voedings- en gezondheidsaspecten van de producten van land- en tuinbouw en visserij, op maat van de verschillende doelgroepen.

De publicaties en acties die de voedingsinformatiecel onder het logo van NICE (Nutrition Information Center) realiseert, richten zich in hoofdzaak tot de voedingsvoorlichters zoals de artsen, diëtisten, andere gezondheidswerkers, docenten voeding, socioculturele organisaties en de pers. Voor de realisatie van deze publicaties en acties wordt nauw samengewerkt met de wetenschappelijke adviesraad van NICE die borg staat voor het objectieve en wetenschappelijke karakter. Dat deze aanpak loont bewijst de reputatie die werd opgebouwd als objectief en betrouwbaar informatiecentrum voor de voeding, zowel bij intermediairen in de gezondheidszorg als bij de pers en de consument. Ook bij wetenschappers, gezondheids- en overheidsinstanties geniet de voedingsinformatiecel het vertrouwen zoals blijkt uit de toenemende vraag om deel uit te maken van diverse advies- en overleggroepen en naar samenwerking in verschillende projecten. Zo wordt onder andere meegewerkt aan de implementering van de intentieverklaring ondertekend door vier Vlaamse ministers, vertaald in het strategisch plan voor het Vlaams onderwijs 'Op uw gezondheid' met als prioritaire thema's voeding en beweging.

In dit kader werd het project 'Fitte School' financieel ondersteund. Dit project is een initiatief van drie partners: de Stichting Vlaamse Schoolsport, het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en het Nutrition Information Center. De drie partners sloegen de handen in elkaar om het belang van beweging, sport en gezonde voeding samen aan te pakken op school.

2.14 Toegepast en praktijkgericht landbouwonderzoek

2.14.1 ‘Witboek Landbouwonderzoek’ en Kennisagenda’s

Werken aan een professionele en rendabele landbouw met aandacht voor maatschappelijke vragen zoals leefmilieu, dierenwelzijn en voedselveiligheid, is een belangrijk uitgangspunt van het Vlaamse landbouwbeleid. Onderzoek en kennis kunnen dit proces ondersteunen, stimuleren en mogelijks zelf versnellen. De wisselwerking tussen landbouwonderzoek, beleid en praktijk is daarbij essentieel. Daarom is het van groot belang dat het landbouwonderzoek voldoende is ingericht voor duurzame landbouw en dat de juiste onderzoeksvragen worden gesteld. Het voorbije jaar werd door het ILVO en de andere onderzoeksinstellingen al verschillende initiatieven genomen om de resultaten van het onderzoek naar de landbouwers te brengen. Omgekeerd, van landbouwers naar onderzoek, is er nog een weg af te leggen.

Aan het Platform voor Landbouwonderzoek wordt in 2008 de opdracht gegeven om de onderzoeksbehoeften voor het Landbouwonderzoek tot 2020 in hoofdlijnen uit te tekenen. Dit ‘Witboek Landbouwonderzoek’ zal aangeven welke thema’s, sectoren of onderzoeksvragen prioriteit hebben voor het Vlaamse landbouwbeleid op lange termijn. In het Platform zetelen vertegenwoordigers van het beleidsdomein landbouw en visserij, de verschillende landbouworganisaties, de onderzoeksinstellingen en instellingen voor landbouwonderwijs. Parallel met de uitwerking van dit ‘Witboek Landbouwonderzoek’ zal in overleg met het Beleidsdomein, het beleid en het ILVO, een onderzoeksagenda worden uitgewerkt specifiek voor het ILVO.

In 2008 zal eveneens gestart worden met het opmaken van Kennisagenda’s voor bepaalde thema’s of sectoren. Kennisagenda’s geven concreet de voornaamste onderzoeksvragen weer op middellange termijn en zijn een middel om afwegingen te maken over de inzet van onderzoeksgelden. Deze agenda’s worden opgesteld in een interactief proces tussen landbouwers en hun organisaties, onderzoeksinstellingen en het beleid. Samen nadenken over de mogelijkheden of bedreigingen van morgen leidt tot goed geformuleerde onderzoeksvragen en tot nieuwe samenwerkingsverbanden.

2.14.2 Onderzoeksprogramma ILVO

Het onderzoeksprogramma van het Instituut voor Landbouw en Visserijonderzoek (ILVO) omvat een tweehonderdtal projecten, verdeeld over vier eenheden: Plant, Dier, Technologie & Voeding en Landbouw & Maatschappij. Het onderzoeksprogramma is georiënteerd op een duurzame productie en een toekomstgerichte, rendabele en professionele sector en houdt rekening met socio-economische en maatschappelijke aspecten.

Via het nieuwe Raadgevend Comité zal de sector directer betrokken worden bij planning, uitbouw en richting van de onderzoeksthema’s. De recente uitbreiding van accreditaties tilt de dienstverlening op een hoger niveau.

Het ILVO heeft een aantal nieuwe landbouwonderzoeksthema’s opgepakt onder andere met betrekking tot:

- de MRSA-problematiek op varkensbedrijven;
- virusonderzoek bij planten en diagnosecentrum virussen;
- energieproblematiek (energiegebruik en productie in land- en tuinbouw);
- beheersing van de C- en N-huishouding;
- functionele veevoeding en voeding;
- openzee boerderijen;
- economische doorlichting van visserijtechnieken, van de varkenshouderij en de sierteeltsector;
- valorisatie van bijproducten uit de bio-energiesector;

- en de rol van micro-organismen en hun metaboliëten in de voedselproductie.

Het ILVO levert grote inspanningen om de communicatie over de onderzoeksactiviteiten en -resultaten te verbeteren. Er worden onder andere ontmoetingsdagen georganiseerd met andere Vlaamse onderzoeksinstellingen, waarbij uitwisseling en netwerking gebeurt.

Samen met de Minister van Bestuurszaken zal werk worden gemaakt van de uitvoering van de eerste fase van het ILVO-Masterplan en worden extra inspanningen voor uitrustingsmateriaal voorzien in het kader van de noodzakelijke accreditatieprocedures van sommige labo's.

2.14.3 Evaluatie van de praktijkcentra

Praktijkcentra spelen een sleutelrol in de voorlichting in de land- en tuinbouwsector en leveren een belangrijke bijdrage in het introduceren van nieuwe en aangepaste productiemethodes voor een duurzame bedrijfsvoering op de bedrijven. In de plantaardige sector zijn 17 centra erkend. Hoewel deze centra hun rol zeer behoorlijk vervullen, zal zoals voorzien in het besluit van de Vlaamse Regering van 14 mei 2004 worden nagegaan of hun efficiëntie kan worden verbeterd. In grote lijnen zal deze evaluatie gericht zijn op de doorstromingskracht van de praktijkresultaten naar de sector toe, de efficiëntie van de werking en de respons van de sector, de aandacht voor een duurzaam beleid en tenslotte de onderlinge samenwerking.

In de dierlijke sector bestaan nog geen erkende praktijkcentra. Toch is er een groot aantal instellingen actief in het praktijkonderzoek en de voorlichting. Vertrekkende van een screening van de mogelijkheden hebben de belangrijkste actoren begin 2007 een intentieverklaring onderschreven om te komen tot een samenwerkingsvorm. In een eerste fase werden vier groepen samengesteld die fungeren als overlegplatforms. Deze vier groepen zijn het 1) het Praktijkcentrum Rundvee, 2) het Praktijkcentrum Varkens, 3) het Praktijkcentrum Pluimvee en 4) het Praktijkcentrum Kleine Herkauwers. In een latere fase hebben ook de vertegenwoordigers van de bijensector de intentieverklaring onderschreven.

De doelstellingen van deze samenwerkingsvorm zijn naast het uitvoeren van het praktijkonderzoek zelf en het verstrekken van voorlichting, de coördinatie tussen de verschillende niveaus van onderzoek. Uiteindelijk zijn al deze doelstellingen er op gericht om de resultaten van het onderzoek beter te vertalen naar en ingang te doen vinden in de praktijk. In afwachting van verder overleg en samenwerking in een gestructureerd kader wordt in een eerste fase samenwerking beoogd bij het uitvoeren van demonstratieprojecten.

In de loop van 2008 en daarna kunnen demoprojecten worden opgezet rond twee specifieke items: de gezondheids-, vruchtbaarheids- en welzijnsopvolging in de veehouderij en de implementatie van dierenwelzijn- en milieuwetgeving.

Via de regelgeving van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds is een wettelijke regelgeving uitgewerkt om investeringen van de praktijkcentra financieel te ondersteunen. Een eerste oproep terzake wordt normaal in het najaar gelanceerd.

2.15 Het Fonds voor Landbouw en Visserij

Het Fonds voor Landbouw en Visserij werd opgericht bij decreet van 19 mei 2006. Met de oprichting van dit Fonds werd een structuur uitgewerkt, waarbij voor de sector de mogelijkheid wordt gecreëerd om – indien zij dit wensen – op een solidaire manier bijdragen te kunnen innen o.m. met het oog op het opzetten van een schadeloosstelling in geval van economische schade.

De sector en in het bijzonder de veehouderij blijft immers kwetsbaar en wordt geregeld geteisterd door sanitaire problemen – al dan niet ingevolge gewijzigde klimatologische omstandigheden -, waarvan de Blauwtong- epidemie het meest recente dramatisch voorbeeld is.

Deze crisis is een directe aanleiding om samen met de sector en het federale niveau te bekijken op welke manier t.a.v. deze rampen en crisissen op een meer gestructureerde wijze een antwoord kan geboden worden.

De mogelijkheden vervat in het nieuwe Fonds voor de Landbouw en Visserij kunnen hierbij een leidraad zijn.

Naast de geschetste mogelijkheden voor economische schadeloosstelling, betreffen de reguliere acties van het Fonds de volgende:

- de subsidiëring van organisaties in de pluimveesector voor de uitvoering van een aantal programma's;
- de vergoeding van kosten voor de microscopische analyse van voeders van vleeskuikens in het kader van de etikettering van graankuikens;
- de uitvoering van variëteitenproeven op suikerbieten;
- de uitvoering van virustesten op aardappelpootgoed;
- en de subsidiëring van de dienstverlening van het ILVO, eenheid Plant, aan het Agentschap voor Landbouw en Visserij.

2.16 De Strategische adviesraad

Het Vlaams Parlement heeft op 26 juni 2007 het decreet houdende de oprichting van de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij in plenaire vergadering aangenomen. Deze strategische adviesraad zal het beleid, voorontwerpen van decreet en ontwerpen van besluit van de Vlaamse Regering adviseren met betrekking tot de economische, ecologische, sociale en maatschappelijke aspecten van het landbouw-, tuinbouw-, visserij- en het plattelandsbeleid. De Vlaamse Regering zal uitvoering geven aan voornoemd decreet, wat ertoe zal leiden dat de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij in 2008 operationeel zal zijn.

“Vlaanderen in Actie” – “Actie in Vlaanderen”

De Vlaamse regering lanceerde op 10 juli 2006 haar business plan “Vlaanderen in Actie, een sociaal-economische impuls voor Vlaanderen – Door talenten, creatief ondernemen en duurzame diensten samen de toekomst winnen” (ViA). Het project steunt op vier uitdagingen:

1. Voluit voor elk talent
2. Creativiteit, innovatie als cultuur, ondernemerschap
3. Duurzame poort op Europa
4. De overheid in actie

Doorheen de 34 projecten en 78 subprojecten van ViA, lopen twee horizontale principes: duurzaamheid en internationalisering.

Verskillende maatregelen en instrumenten welke onderdeel uitmaken van deze beleidsbrief kunnen onder deze vier kapstokken worden geplaatst.

Volgende twee acties worden specifiek vernoemd:

1. De realisatie van glastuinbouwzones via de realisatie van het clusteren van glastuinbouwbedrijven ligt volledig in het verlengde van de tweede uitdaging.
2. De projecten administratieve vereenvoudiging: “Eenmalige perceelsregistratie” en het “E-loket”, houden voor de producenten een substantiële reductie van de administratieve lasten in en kaderen dan ook perfect is de vierde doelstelling, een meer kwaliteitsvolle overheid.

3 Het Vlaams Visserijbeleid in 2007 en 2008

De na te streven doelstellingen inzake verbetering van de visbestanden alsook het principe van de maximale duurzame opbrengst zullen er wellicht toe bijdragen dat de evolutie van de vangstmogelijkheden op korte en middellange termijn verder een dalende trend zullen volgen.

Naast het Europese kabeljauwherstelplan komt er nu ook een meerjarenplan voor schol en tong Noordzee waarvan de gevolgen vanaf 2008 voelbaar zullen zijn.

Een torenhoge gasolieprijs eist een flinke hap uit de bruto-omzet en vreet de rentabiliteit van de Vlaamse zeevisserijvloot aan. Recente bijstellingen van het vloot- en quotabeleid zorgden hier al voor impulsen. De resultaten van het wetenschappelijke onderzoek inzake Outrigger en alternatieve boomkor zijn veelbelovend. De tijd voor brede praktijktoepassing komt er aan.

Met betrekking tot het structuurbeleid wordt gewerkt aan de overgang van Financieringsinstrument Oriëntatie Visserij (FIOV) naar Europees Visserij Fonds (EVF). Daarbij wordt optimale invulling van de resterende FIOV-middelen nagestreefd. Op het vlak van controle komen onder meer het elektronische logboek en de grensoverschrijdende controleacties in het kader van het Europees Controle Agentschap op de voorgrond.

3.1 Vlootbeleid

Door het besluit van de Vlaamse Regering van 16 december 2005 werd het vernieuwde vlootbeleid vanaf 2006 effectief. Sindsdien werden een twintigtal vissersvaartuigen aan de vloot onttrokken, zodat de vloot momenteel een honderdtal actieve vaartuigen telt.

Via de optie samenvoeging van motorvermogens tot maximaal 1200 kW heeft zich een concentratieproces van de motorvermogen capaciteit voorgedaan waarbij een elftal vaartuigen definitief aan de vloot werden onttrokken. In de huidige bedrijfseconomische context van lage vangstmogelijkheden en hoge gasolieprijzen, wordt een vlootsterkte van 90 eenheden als ideaal beeld nagestreefd.

3.2 Quotabeleid

Het vernieuwde quotabeleid draagt bij tot een optimale quotabenuutting. Het proefproject individuele quota op vaartuigniveau heeft bewezen dat de reders quasi unaniem opteren voor de collectieve aanpak, met een toewijzing in functie van het vermogen voor enkele visbestanden. Daarnaast is een toewijzing op zeereisbasis van toepassing, waarbij eventueel zelfs vaartdagen voor vangstmogelijkheden kunnen ingeruild worden.

In samenwerking met de Quotacommissie van de Rederscentrale is er een voortdurende aandacht voor een verdere verfijning van het systeem. Op de vraag van de sector om een eventuele verdere toewijzing per kW in te voeren, werd een ontwerp stappenplan uitgewerkt. Na consultatie van de sector kunnen, ingeval er een breed draagvlak wordt gevonden, verdere initiatieven in die zin worden ontwikkeld.

Het Europese meerjarenplan schol en tong Noordzee, alsook de herziening van het meerjarenplan kabeljauw, zullen ingrijpende evoluties van de vangstmogelijkheden en visserijactiviteiten met zich

brenge. De Vlaamse inbreng in de overeenkomstige regionale adviesraden is hierbij van belang. Een degelijke technische en wetenschappelijke begeleiding via deelname aan voorbereidende vergaderingen op Vlaams niveau zal verzekerd worden.

3.3 Structuurbeleid in de visserij

De resterende FIOV-middelen kunnen zowel in 2007 als in 2008 worden gebruikt. Dit moet een optimale aanwending van de nog beschikbare communautaire FIOV-middelen verzekeren.

Door Verordening 2006/1198/EG van 27 juli 2006 inzake het Europees Visserijfonds (EVF) kan van 2007 tot 2013 communautaire steun worden verleend voor de duurzame ontwikkeling van de visserijsector. Het bedrag dat aan België werd toegewezen voor deze periode van zeven jaar bedraagt 26 miljoen euro.

In het Nationaal Strategisch Plan (NSP) en het bijhorende Operationeel Programma (OP) wordt uitgegaan als algemene strategie uitgegaan van de noodzaak om de sector verder te verduurzamen (minder energiegebruik – duurzame vistechneken) en om de activiteiten te differentiëren. Zowel het NSP als het OP moeten de volledige visserijsector behandelen, met inbegrip van activiteiten in Wallonië die kaderen binnen de lijnen van de EVF-verordening. Een ontwerpversie van het NSP werd voorgelegd aan de Commissie. Bijkomende inbreng van Waalse kant en bijsturing van de tekst resulteren in een versie die aan de Vlaamse Regering zal worden voorgelegd. Alvorens goedkeuring moet de mening van diverse Vlaamse adviesraden worden ingewonnen.

In samenwerking met de verschillende stakeholders zal het Operationeel Programma stap voor stap worden vervolledigd. Een goedkeuring van het OP door de Commissie mag verwacht worden in de loop van 2008. Voor het OP moet een beheersautoriteit, een certificeringautoriteit en een auditautoriteit worden aangewezen.

3.4 Zeevisserijcontrole

In 2008 zullen de voorbereidende werkzaamheden plaatsvinden met betrekking tot de implementatie van het elektronische logboek voor vissersvaartuigen, dat in juli 2009 operationeel zou moeten zijn. Naar analogie met wat uitgewerkt werd rond het VMS zal vermoedelijk de vrije keuze aan de reder gelaten worden met betrekking tot de technische specificaties van systemen aan boord van de schepen, voor zover die beantwoorden aan een aantal technische basisvereisten.

Met de sector zullen er afspraken gemaakt moeten worden met betrekking tot de uitbreiding van deze verplichting naar vaartuigen kleiner dan vijftien meter en in verband met de stapsgewijze invoering van deze verplichting. Met de visafslagen zal er onderhandeld worden over de praktische implicaties rond de invoering van elektronische aanlandingsverklaringen. Wellicht zal de gelegenheid te baat kunnen worden genomen om de bestaande transmissieformaten betreffende de verkoopsnota's te herzien en uit te breiden om ze volledig conform de bestaande EU-reglementering te laten gebeuren.

Wat specifiek de controleactiviteiten betreft, zal er verder werk worden gemaakt van de uitvoering van gezamenlijke actieplannen die in het kader van het Europese controleagentschap zullen plaatsvinden. De eerste gezamenlijke campagnes vonden al plaats in de tweede helft van 2007, een veralgemening is gepland voor 2008. Er werden al contacten gelegd met onze traditionele partners die in de uitvoering van deze controleacties op zee betrokken zijn, om deze gewijzigde aanpak vlot te laten verlopen.

De bedoeling bestaat ook om meer en meer in kustwachtverband te opereren. Het Marinecomponent installeert momenteel een Maritiem informatiekruispunt (MIK) ten behoeve van kustwachtpartners. In het kader van de nieuwe overeenkomst tussen het Departement Landbouw en Visserij en de Marinecomponent kunnen een aantal operationele taken door hen worden overgenomen.

3.5 Visserijonderzoek

Het wetenschappelijke visserijadvies ter ondersteuning van het Europees Gemeenschappelijk Visserijbeleid staat op een historisch keerpunt, met de overgang van een stockgericht naar een visserijgericht beheerssysteem. Dit vereist een grondige aanpassing van het hele adviesproces, van datacollectie, over stockramingen en vangstvoorspellingen, tot en met het gemengde visserijadvies. Binnen het ILVO is de kennisseenheid Dier-Visserij betrokken bij de ontwikkeling en implementatie van visserij- en métiergerichte datacollectieprogramma's. Dit vormt een eerste, omvangrijke uitdaging voor de komende jaren. Daarnaast zal in toenemende mate aandacht worden besteed aan de kwaliteitsborging van datacollectie en verwerking, de ontwikkeling van alternatieve analyse- en evaluatiemethoden, en een versterkte internationale samenwerking via regionale netwerken.

De Belgische visserij komt steeds meer onder druk door externe factoren zoals stijgende brandstof- en materiaalprijzen en beperkende beleidsmaatregelen wegens haar milieu-impact en ongewenste bijvangsten en discards. Er is daarom meer dan ooit nood aan ondersteunend technisch onderzoek. Op langere termijn wordt het belangrijk om meer te investeren in een gediversifieerde vloot, met het oog op energiezuinigere en milieuvriendelijkere visserijmethoden.

Het aquacultuuronderzoek in het ILVO-Visserij richt zich op verschillende, complementaire pistes: restocking, de ontwikkeling van de schelpdierkweek in de Belgische kustwateren als alternatief voor de traditionele visserijen, de ontwikkeling van open zeeboerderijen in combinatie met de geplande windmolenparken, de kweek aan land van vis en andere waterorganismen.

Een van de doelstellingen van de Europese Maritieme Strategie is het streven naar een goede kwaliteit van het mariene milieu. In relatie tot de mariene voedselketen en de kwaliteit van het mariene milieu zal de ecosysteembenadering de komende jaren een alsmaar prominentere plaats innemen in een geïntegreerd Europees visserij- en milieubeleid. Menselijke activiteiten, waaronder de visserij, hebben een invloed op het mariene milieu en zijn voedselweb. Omgekeerd heeft het milieu een impact op de visbestanden en dus – direct of indirect – op de vangstmogelijkheden voor de visserij. De nieuwe benadering vereist een grondig inzicht in de mechanismen die de interacties met de mariene voedselketen en het mariene ecosysteem beïnvloeden en in de manier waarop technische en andere beheersmaatregelen de eventuele negatieve effecten kunnen beperken.

4 Het Vlaams Plattelandsbeleid in 2007 en 2008

Een terugblik op het plattelandsbeleid in 2007 toont aan dat verder werk werd gemaakt van de uitbouw van een duurzaam, geïntegreerd en gebiedsgericht plattelandsbeleid en dat de vooropgestelde beleidsdoelstellingen werden ingevuld. Zo werd zoals vooropgesteld opnieuw gewerkt aan een aantal waardevolle IPO-adviezen, alsook aan de uitvoering van een aantal aanbevelingen. Daarnaast werd een aantal nieuwe pilootprojecten opgezet. Tenslotte werd vooral geïnvesteerd in de uitwerking van het partnerschap met de provinciebesturen voor de nieuwe programmaperiode van het PDPO II.

Voor 2008 zullen een aantal nieuwe uitdagingen worden aangegaan. In eerste instantie zal de Minister werk maken van een integrale beleidsvisie inzake de paardenhouderij. Daarnaast zal concreet werk worden gemaakt van een plattelandsbeleidsplan op Vlaams niveau. De goede ervaringen van ruim drie jaar Vlaams plattelandsbeleid zullen worden gebundeld, in een overzichtelijk beleidsplan dat inhoudelijke beleidskeuzes impliceert. Verder zet het IPO zijn werkzaamheden verder, krijgt het PDPO II vorm op het terrein aan de hand van plattelandsprojecten en de werkzaamheden van de Leader-groepen. Ook zal verder worden ingezet op een aantal pilootprojecten, waarbij leefbaarheid en kwaliteit nog steeds belangrijke pijlers in vormen.

4.1 Plattelandsbeleid gaat nieuwe uitdagingen aan...

4.1.1 Het opmaken van een Vlaams plattelandsbeleidsplan

Het Vlaamse plattelandsbeleid is over de helft van haar eerste legislatuur en is op kruissnelheid. In het komende jaar, wordt de pas versneld. Het Vlaamse plattelandsbeleid wordt sinds drie jaar opgebouwd aan de hand van concrete acties en maatregelen op het terrein. Hierbij wordt uitgegaan van de sterkte van de verschillende plattelandsactoren: gemeentes, provincies, lokale verenigingen, plattelandsverenigingen en andere middenveldorganisaties, enz. Deze actoren weten immers als geen ander waar de concrete behoeften en noden op het platteland liggen, en op welke manier deze best worden ingevuld. Op die manier speelt de van onderuit gestuurde ontwikkeling van het platteland via een zogenaamde ‘bottom-up’ benadering een cruciale rol in het vormgeven aan het plattelandsbeleid. Dit gebeurt binnen de contouren die Vlaanderen voorziet.

De keuze voor een van onderuit gestuurde ontwikkeling van het Vlaamse plattelandsbeleid is een bewuste beleidskeuze. Uitgangspunt is dat aan de hand van concrete ideeën, ervaringen, projecten, vorm kan worden gegeven aan een beleidskader voor de toekomst van een nieuw beleidsdomein. Het uitwerken van een diepgaand plattelandsbeleidsplan, met een duidelijk richtkader en beleidskeuzes, werd als streefdoel voorop gezet. In 2008 wordt hiervan werk gemaakt. Het doel is om tegen eind van het jaar een alomvattend beleidsplan te ontwikkelen.

Het is evident dat dit geïntegreerde plattelandsbeleidsplan coherent zal zijn t.o.v. andere gerelateerde beleidsplannen van de Vlaamse Overheid, zoals het PDPO II, het MINA 3+, het RSV en de VSDO.

4.1.2 Het ontwikkelen van een beleidsvisie inzake de paardenhouderij op het platteland

Een plattelandsbeleid voor de toekomst houdt rekening met nieuwe ontwikkelingen op het platteland en de nieuwe maatschappelijke functies die het platteland opneemt. Een opvallende ontwikkeling betreft de stelselmatige toename van de paardenhouderij op het platteland gedurende het laatste decennium. Deze toename is vrij omvangrijk en niet zonder gevolgen voor het platteland. Vanuit het plattelandsbeleid zal in 2008 hieromtrent een beleidsvisie worden ontwikkeld, zodat de paardenhouderij verder kan ontwikkelen op een manier die het gehele platteland ten goede kan komen.

Een kwantitatieve en kwalitatieve inventarisatie zal worden opgemaakt om te komen tot een omvattende beleidsvisie. Vooreerst is het van belang om de ontwikkeling in haar correcte omvang te kwantificeren. Tot op heden ontbreekt het aan precieze cijfergegevens over deze ontwikkeling. Daarnaast zullen alle facetten van de paardenhouderij en de verankering van de sector in de verschillende deelsectoren van de samenleving worden bekeken. Hierbij zal sterk worden gefocust op de identificatie van de betrokken actoren. Hieronder vallen zowel de economische actoren, de verenigingen als de betrokken overheden. Daarnaast wordt ook onderzocht welke de meerwaarden en eventuele knelpunten zijn van deze ontwikkeling. Op basis van dergelijke inventarisatie, zal het debat met de betrokken actoren op het terrein worden aangegaan en zal in nauwe samenspraak met deze actoren een gedragen beleidsvisie worden ontwikkeld. Deze beleidsvisie moet er toe bijdragen dat de paardenhouderij op het platteland verder kan bijdragen tot een vitaal en duurzaam platteland.

4.1.3 Platteland sterker in de kijker

Drie jaar 'bottom-up' plattelandsbeleid levert tal van zichtbare resultaten op het terrein op. En dat mag gezien worden. In 2007 werd zoals vooropgesteld een DVD met plattelandsprojecten ontwikkeld. Komend werkjaar zal er nog sterker worden ingezet op visibiliteit. Zo zal door de VLM het initiatief 'Maand van het Platteland' worden opgezet in nauwe samenwerking met de provincies. Het initiatief zal wat op het terrein gebeurt gedurende de maand september extra in de verf zetten en er promotie voor voeren. Provincies en andere actoren zullen hier randactiviteiten rond opzetten.

4.2maar bestendigt zijn contouren

De pas versnellen kan pas slagen wanneer men kan terugvallen op stevige fundamenten. Afgelopen jaren werd werk gemaakt van de fundamenten van het Vlaamse Plattelandsbeleid. Er werd een eigen administratie opgezet (de afdeling Platteland binnen de Vlaamse Landmaatschappij) en een eigen adviesorgaan: het Interbestuurlijk Plattelandsoverleg of IPO. Tevens werd met de provincies een structurele samenwerking opgezet. In 2007 werden deze contouren aan de hand van een samenwerkingsovereenkomst verankerd en versterkt. Gelet op de meerwaarde die het gebiedsgericht beleid tot op heden heeft betekend en de blijvende nood aan maatwerk op het terrein, worden de provinciebesturen bij de uitvoering van het PDPO II sterker geresponsabiliseerd.

4.2.1 Consolidatie van de gebiedsgerichte werking via een partnerschap met de provincies

Het Vlaamse plattelandsbeleid maakt in haar doorvertaling van het Europese beleid ruimte voor een gebiedsgerichte invulling. Deze doorvertaling gebeurt via het Vlaamse Programmadocument voor Plattelandsontwikkeling. In de vijf maatregelen 'ter verhoging van de levenskwaliteit op het platteland' krijgen de provinciale overheden een belangrijke rol in het beheer en de uitvoering.

Vlaanderen en de vijf provincies zijn partners in het plattelandsbeleid. De verdeling van de taken tussen de Vlaamse beheersdienst en de provincies werd in een samenwerkingsovereenkomst vastgelegd. In uitvoering hiervan werd in elke provincie een provinciaal plattelandsbeleidsplan opgesteld. Dit beleidsplan geeft vorm aan het beleid dat de provincie, binnen de contouren van het Vlaamse plattelandsprogramma, op haar grondgebied wil geïmplementeerd zien.

Deze vormgeving zal in de provincies op twee manieren gebeuren. In de eerste plaats via de plattelandsprojecten voor het hele buitengebied. Daarnaast zullen in 2008 opnieuw Leader-groepen worden samengesteld. Voor de opvolging van de projecten, werden in de provincies de provinciale managementcomités (PMC's) samengesteld en ondersteunende provinciale steunpunten opgericht. De PMC's bevatten beleidsvertegenwoordigers van provinciale, Vlaamse en lokale vertegenwoordigers, alsook van het middenveld. De beslissingen worden door de beleidsniveaus gezamenlijk genomen. De steunpunten zijn ambtelijk samengesteld en verzorgen de voorbereiding en advisering aan de comités.

Een eerste oproep van projecten en van vorming van Leader-groepen werd in 2007 geplaatst. De eerste projecten zullen gedurende 2008 uitvoering kunnen krijgen. De Leader-groepen zullen in 2008 vorm krijgen. Op basis van een lokaal ontwikkelingsplan zullen er tot tien groepen worden goedgekeurd.

4.2.2 Samenwerking voorbij beleids- of bestuursgrenzen leidt tot resultaten

Het aanpakken van knelpunten op het platteland vereist samenwerking over beleidsgrenzen heen. Deze aanpak wordt door het Interbestuurlijk Plattelandsoverleg gehanteerd. Hierbij nemen de departementen en/of agentschappen van de diverse beleidsdomeinen actief deel aan het overleg van de diverse ondersteunende themagroepen en de uitvoering van de adviezen die het overlegorgaan voorbereidt. Daarnaast worden bij deze samenwerking ook de lokale en provinciale overheden, evenals het middenveld actief betrokken.

Afgelopen werkjaar werden de vooropgestelde doelstellingen van het IPO bereikt: Er werden verder kwaliteitsvolle adviezen uitgewerkt en er werden concrete bijdrages aan het beleid op verschillende beleidsdomeinen geleverd. Eveneens werden verschillende beleidsniveaus bij de uitvoering betrokken.

- Logiesbedrijven op het platteland

In uitvoering van het IPO-advies 'Logiesbedrijven op het platteland' werd via samenwerking tussen de departementen Landbouw, Ruimtelijke Ordening en Toerisme, een belangrijk knelpunt opgelost in de advies- en vergunningspraktijk van het hoeve- en plattelandstoerisme, namelijk de toegelaten schaalgrootte. De Vlaamse Regering engageerde zich tot een aanpassing van de regelgeving, waardoor bij de uitbating van de logies er meer verblijfsgelegenheden kunnen worden opgericht. Het wordt voor niet-actieve landbouwers (plattelandstoerisme) mogelijk om 8 verblijfsgelegenheden uit te baten, met een maximum van 32 personen. Via een aanpassing aan het besluit van de Vlaamse Regering van 28 november 2003 tot bepaling van de toelaatbare functiewijziging voor gebouwen gelegen buiten de geëigende bestemmingszone werd dit voor het plattelandstoerisme opgelost. Tevens werd voorzien in een administratieve vereenvoudiging voor de uitbater. Voor hoevetoerisme beperkt de tussenkomst van het VLIF zich tot dit maximum.

Er wordt terzake nog een omzendbrief voorbereid op initiatief van Ruimtelijke Ordening in samenwerking met Landbouw en Toerisme.

- Resolutie Jeugdkampplaatsen: beleidsdomeinoverschrijdende samenwerking

IPO nam daarnaast ook actief deel aan de uitvoering van de Resolutie van het Vlaams Parlement van 24 maart 2006 inzake het voortbestaan van de Jeugdkampplaatsen.

Mede onder impuls van de afdeling Platteland en in nauwe samenwerking met de departementen Jeugd, Toerisme, Leefmilieu en Ruimtelijke Ordening werden stappen genomen voor een aanpak van de problemen waarmee de Vlaamse jeugdkampen te maken hebben. In dit verband werd begin juli 2007 een beleidsdomeinoverschrijdende rondetafelconferentie gehouden. Verder komt de Vlaamse Regering reeds tegemoet aan een deel van de problemen waarmee de jeugdkampen te maken hebben. Via een aanpassing aan het besluit van de functiewijzigingen, zijn jeugdkampen in gebouwen in agrarisch gebied een toegelaten functiewijziging.

- Meer kansen voor sociale netwerken op het platteland

Afgelopen werkjaar werkte het IPO aan het advies 'kwaliteit en bereikbaarheid van voorzieningen in landelijke gebieden voor welzijn en gezin'. Dit door het Bestuurlijk Overleg aangenomen advies, dat ondermeer de noodzaak van het werken aan een stevig lokaal netwerk via dorpsnetwerken formuleerde, kreeg doorvertaling in het beleid. Het project 'dorpsnetwerken voor zorg in een rurale omgeving (ZORO)' kreeg vorm. Via een oproep aan de gemeentes en OCMW's van het buitengebied worden lokale besturen aangespoord om binnen het kader van het lokaal sociaal beleid initiatieven uit te denken ter versterking van het sociaal weefsel in het dorp via een dorpsnetwerk. Het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, het Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen en het Departement Welzijn hebben hun actieve medewerking verleend aan de uitwerking van het advies en de opmaak van het project. De projecten zullen in de loop van 2008 worden opgezet.

- Een gezamenlijke aanpak inzake stilte en rust

De door het IPO geformuleerde beleidsaanbevelingen voor een beleidsdomeinoverschrijdende benadering van stilte en rust als beleidsthema, werden opgepikt. De studiedag ‘Stilte, iedereen mag het horen!’ van 11 mei 2007 was het resultaat van een samenwerking tussen het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) en het Interbestuurlijk Plattelandsoverleg (IPO). Samen willen de betrokken administraties de thematiek belichten vanuit drie verschillende beleidstakken: milieu, platteland en cultuur. In 2008 zal gekeken worden hoe een concreet project ingang kan vinden.

Komend werkjaar zal er opnieuw worden ingezet op samenwerking over de beleidsgrenzen heen om een aantal fundamentele knelpunten aan te pakken. Hiervoor zal gestreefd worden naar de opmaak van degelijk onderbouwde adviezen binnen de IPO-themagroepen.

- Hergebruik van leegstaande gebouwen op het platteland

De uitdaging van de IPO themagroep ‘Hergebruik van leegstaande gebouwen op het platteland’ is aanbevelingen te doen met betrekking tot het omgaan met leegstaande gebouwen op het platteland. Om deze themagroep een goede discussiebasis te geven werd in nauwe samenwerking met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSg) een bevraging opgesteld voor alle gemeentebesturen. In 2008 zal de themagroep op basis van deze resultaten, verder werken aan een gedragen beleidsaanbeveling, in breed overleg.

- Onderhoud van landschappelijke en recreatieve infrastructuur

Voor het thema ‘onderhoud van landschappelijke en recreatieve infrastructuur’ voerde VLM in 2007 een diagnose uit. De diagnose gebeurde volgens de samplemethode en werd wetenschappelijk ondersteund door deskundigen. Er werd een voor Vlaanderen representatieve groep van 25 bevroagden samengesteld met als criteria ‘provinciebestuur’, ‘grote stad met buitengebied’, ‘kleine gemeente, gelegen buiten een regionaal landschap’, ‘intercommunale of samenwerkingsverband’ en ‘middenveldorganisatie’. Bij deze 25 bevroagden werd een enquête afgenomen waarbij vragen werden gesteld voor het werkterrein van de bevroagde aangaande het regulier onderhoud van kleine landschapselementen, klein historisch erfgoed en recreatieve randinfrastructuur: aard van initiatiefnemer, uitvoerder en coördinator, aard van de werken, middelen, de doelmatigheid van de gebiedsdekkende opname en realisatie van het onderhoud en de efficiëntie van de uitvoering en de regie (afstemming en coördinatie) van de onderhoudswerken. Op basis hiervan zal de themagroep in 2008 beleidsaanbevelingen formuleren teneinde te komen tot een richtinggevende visie inzake landschapsonderhoud.

- Paardenhouderij

Ook voor het thema van de paardenhouderij, zal het IPO een rol spelen in de visievorming.

4.2.3 De Merode als succesvolle leerschool voor een breed consultatieproces

Na een geslaagde voorbereiding en lancering van het plattelandproject de Merode in 2006, kwam het project in 2007 uit de steigers. Een aantal duidelijke inhoudelijke richtingwijzers voor de streek werden op papier gezet, in de vorm van een integraal plan voor het gebied. Daarnaast werken de stuurgroeppartners en particulieren aan concrete realisaties op korte termijn, dankzij een pilootproject. Het planprogramma landinrichting kreeg gunstig advies van de Commissie voor Landinrichting, het natuurinrichtingsproject Averbode Bos en Heide werd ingesteld, een uitgebreid bosbeheerplan is in de maak, en er worden recreatieve mogelijkheden uitgetekend voor wandelaars, ruiters en mountainbikers. Ook op organisatorisch vlak werd vooruitgang geboekt. Zo kwam naast de stuurgroep een projectgroep tot leven, waardoor de hele projectorganisatie zich verankert.

In 2008 zal verder worden ingezet op projectidentiteit, projectorganisatie, communicatie en participatie van alle betrokken actoren. In 2008 worden de strategische projecten verder uitgewerkt die reeds zijn opgestart. Daarnaast worden de ‘quick win’-projecten geëvalueerd en met de lokale bevolking besproken. Verder wordt in 2008 het aanwezige cultureel erfgoed onder de loep genomen en wordt met de lokale ondernemers een project rond ‘economische vermarkting’ uitgewerkt.

4.3 Inzetten op basiswaarden, leefbaarheid en kwaliteit

Een toekomstgericht plattelandsbeleid mag niet voorbij gaan aan de intrinsieke waarden van het platteland. Een aantal authentieke waarden als zijnde stilte, rust en kwaliteit van het landschap moeten gekoesterd worden. Daarnaast moet ook blijvend aandacht worden besteed aan de kracht van leefbare dorpen.

4.3.1 Leefbare dorpen

Leefbaarheid van plattelandsdorpen blijft in 2008 een belangrijk aandachtspunt. Een nauwe betrokkenheid van de bevolking bij de plattelandsinitiatieven is een must. In 2007 werden heel wat plattelandsacties opgezet die gericht zijn op het versterken van de sociale cohesie in de dorpen.

Zo werd in 2007 het *project Dorp InZicht* volop uitgevoerd. Dorp InZicht is een methodiek waarbij lokale bewoners van kleine kernen zelf via enquêtering de medeburgers bevragen en op die manier samen tot voorstellen komen voor initiatieven om de leefbaarheid van het dorp te verbeteren. Deze initiatieven worden samen met het lokale bestuur en verenigingen opgenomen en tot werkbare oplossingen uitgewerkt. In de afgelopen jaren werd deze methodiek op die manier reeds in enkele tientallen dorpskernen in Vlaanderen toegepast met waardevolle resultaten. Deze methodiek zal verder bijgestuurd en beheerd worden en kan verder gepromoot en toegepast worden op verzoek van lokale initiatiefnemers.

Zoals vooropgesteld, werd een project opgezet dat er op gericht is de actiebereidheid van lokale bewoners en verenigingen in plattelandsdorpen te versterken, en hiermee rechtstreeks bij te dragen aan de leefbaarheid van de dorpen. In dit kader kwam het project '*Dorp met Toekomst*' tot stand. Via de Vlaamse prijs '*Dorp met toekomst*' wil het plattelandsbeleid in nauwe samenwerking met de plattelandsvereniging en andere actoren, dorpsbewoners stimuleren om zelf en vooral samen actie te ondernemen voor de leefbaarheid van hun dorp(sgemeenschap). Bouwen aan actief burgerschap en een dynamisch Vlaams platteland is dan ook de doelstelling van het project. Het project leverde 127 inschrijvingen uit 124 Vlaamse dorpen op. De provinciale jury's selecteerden 25 projecten. Deze ontvingen tot 2500 euro financiële steun. Het best uitgevoerde project van Vlaanderen wint een dorpsfeest ter waarde van 10 000 euro. In 2008 zal dit initiatief worden verder gezet.

Het project '*Buurtwinkel in een Landelijke Omgeving*' biedt een antwoord op de toenemende druk op de buurtwinkel in een landelijke omgeving. Het project stimuleert de ontwikkeling van innovatieve buurtwinkelconcepten. Na de eerste oproep werden vier projecten geselecteerd waarbij voorstellen werden uitgewerkt rond onder meer dorpsmanagement en een kenniscentrum buurtwinkeldiensten. Er volgde afgelopen werkjaar een tweede oproep waarbij nogmaals vier projecten werden geselecteerd rond sociale en dienstverlenende initiatieven, de buurtwinkel i.k.v. een woon- en zorgcampus, sensibilisatie en een label. De acht projecten zijn lopende en kunnen rekenen op een steun van het Vlaamse plattelandsbeleid ter waarde van 100.000 euro. In het komende werkjaar zullen de projecten worden geëvalueerd. Deze evaluatie zal leiden tot een overzicht van 'goede praktijken', die in een overzichtelijke gids zullen worden weergegeven. Deze gids heeft als bedoeling lokale besturen en/of buurtwinkeliers te informeren over de initiatieven die zij kunnen nemen ter bestendiging van de buurtwinkels.

In 2008, zal het project Dorpsnetwerken voor Zorg in een landelijke context aan de hand van een aantal pilootprojecten op het terrein vorm krijgen.

Tenslotte biedt het Vlaamse programmadocument voor plattelandontwikkeling (PDPO) ook maatregelen om de plattelandsdorpen aantrekkelijker te maken. Het PDPO bevat de krachtlijnen voor het Vlaamse geïntegreerde plattlandsbeleid voor de periode 2007-2013. In het plattlandsprogramma werd de maatregel ‘dorpskernvernieuwing- en ontwikkeling’ opnieuw opgenomen. Op die manier kunnen lokale besturen en/of verenigingen aan de vernieuwing van hun dorpskern werken. Met de steun van Europa, de provinciebesturen en Vlaanderen werd voor de uitvoering van deze projecten in de komende jaren ruim 10 miljoen Euro vrijgemaakt.

Ook de ontwikkeling van stiltegebieden (cf. MINA 3+) kadert in het streven naar kwalitatieve landschappen.

4.3.2 Een kwalitatief landschap dankzij agrarische architectuur

In samenwerking met de afdeling Platteland (VLM) voert de Administratie van de Vlaamse Bouwmeester een pilootproject uit, in de vorm van een ‘Terreinverkenningsoefening voor Agrarische Architectuur’. Constructeurs van industriële (landbouw)loodsen en getalenteerde ontwerpers worden samengebracht om kwalitatieve agrarische architectuur bespreekbaar te maken. Het gezamenlijk traject van architecten en constructeurs moet leiden tot een verhoogde aandacht voor meer kwalitatieve architectuur in het landelijk gebied. Komend werkjaar, zullen de verschillende administraties bij de evaluatie van de resultaten, het formuleren van beleidsadviezen en de doorvertaling in beleidsbeslissingen worden betrokken. Ook hier zal interbestuurlijke samenwerking een rol kunnen spelen.

Met een pilootproject voor ‘busschuilhuisjes’ wil de Vlaamse overheid lokale besturen aanmoedigen om landschapsbewust te bouwen. In 2008 zal dit project worden geëvalueerd.

De schaalvergroting in de glastuinbouw brengt gevolgen voor het landschap met zich mee. Vanuit het plattlandsbeleid zal gezocht worden naar instrumenten voor een gepaste inplanting in het landschap.

4.4 Inzetten op Europese programma's

4.4.1 Inzetten op de versterking van de levenskwaliteit via het Europees Fonds voor Plattelandontwikkeling.

Het Programmadocument voor Plattelandontwikkeling voor de programmaperiode 2007-2013 (PDPO II) heeft vijf maatregelen voor geïntegreerd plattlandsbeleid opgenomen. Deze maatregelen zullen via de gebiedsgerichte werking in de provincies worden geïmplementeerd, al dan niet via Leader-groepen. Voor de implementatie van de vijf maatregelen (bevordering van toeristische activiteiten, basisvoorzieningen voor economie en plattlandsbevolking, dorpskernvernieuwing-en ontwikkeling, instandhouding en opwaardering van het landelijk erfgoed, intermediaire dienstverlening) wordt in totaal een Europese co-financiering van ruim 22 miljoen euro voorzien.

4.4.2 Inzetten op de innovatie van de plattelandseconomie via het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling.

Zoals vooropgesteld, werd er voor geijverd om ook plattelandsmaatregelen te laten opnemen in het Operationeel Programma (OP) verbonden met het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Dit betreft maatregelen die aanvullend zijn ten opzichte van deze van het PDPO. Zo zal concreet kunnen worden gewerkt rond 'regional branding'. In het goedgekeurde OP is 6,9 miljoen euro Europese co-financiering voorzien voor projecten die kaderen in de operationele doelstelling 'Innovatie van de plattelandseconomie' onder de prioriteit 'Stimuleren van kenniseconomie en innovatie'. Verder zijn er ook co-financieringsmogelijkheden voor plattelandsmaatregelen onder de andere prioriteiten en operationele doelstellingen. Er zal steeds aandacht worden besteed aan een goede onderlinge afstemming en coherentie terzake met PDPO II.

Kris PEETERS,

Minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele
Hervormingen, Havens, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid

Bijlage I : Regelgevingsagenda 2007-2008

1. Aanpassing regelgeving bedrijfstoelageregeling.
2. Nationale strategie Gemeenschappelijke Marktordening voor groenten en fruit.
3. Aanpassing regelgeving aan Stappenplan melk.
4. Nieuw Vlaams Actieplan biologische landbouw.
5. Aanpassing regelgeving naschoolse vorming.
6. Aanpassing regelgeving landbouwonderwijs.
7. Aanpassing regelgeving met het oog op het optimaliseren van de begeleiding van jonge landbouwers bij bedrijfsopname.
8. Aanpassing regelgeving VLIF-financiering.
9. Aanpassing regelgeving voor vermindering van schenkingsrechten en successierechten op langdurig verpachte onroerende goederen.
10. Verbetering communicatie tussen onderzoek en de sector.
11. Aanpassing regelgeving voor jonge landbouwers bij voorlichting en demoprojecten.
12. Aanpassing werking VLAM aan de huidige noden van de jongeren.
13. Aanpassing regelgeving inzake quota, toeslagrechten, uitvoerrestituties, interventie en risicobeheer.
14. Vereenvoudiging procedure milieuvergunning voor landbouwers.
15. Aanpassing MTR-regelgeving.
16. Aanpassing regelgeving en beheersovereenkomsten aan het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling 2007-2013.
17. Overgang van Financieringsinstrument Oriëntatie Visserij (FIOV) naar Europees Visserij Fonds (EVF).
18. Aanpassing regelgeving aan quotabeleid visserij.
19. Vastlegging opties communautaire steun voor de duurzame ontwikkeling van de visserijsector in het Nationaal Strategisch Plan (NSP) en het bijhorende Operationeel Programma (OP).
20. Implementatie elektronisch logboek voor vissersvaartuigen.
21. Operationalisering Strategische Adviesraad Landbouw en Visserij.
22. Aanpassing regelgeving met het oog op afschaffing van informatieverplichtingen.
23. Aanpassing regelgeving oorsprongsbenamingen.
24. Decreet genetisch gemodificeerde gewassen.

Bijlage II: Resoluties Vlaams Parlement waaraan gevolg werd gegeven.***-Resolutie Vlaams Parlement van 2 mei 2007 betreffende het Actieplan voor jonge landbouwers.***

Voormalig Minister-president Yves Leterme werkte bij de start van deze legislatuur een project “jonge landbouwers in dialoog met het beleid” uit.

Dit resulteerde in oktober 2006 tot een “actieplan voor jonge landbouwers”. Het Vlaams parlement onderschreef d.m.v. voormelde resolutie de belangrijkste actieterreinen opgelijst in het plan.

Het jongerenactieplan is opgebouwd aan de hand van vier hefboomen die de verjonging zullen stimuleren:

- 1) de ontplooiing van alle kansen,
- 2) een professionele start,
- 3) jongeren als innovatieve motor,
- 4) met een toekomstgerichte kijk op Europa en Vlaanderen.

In 2007 werd gestart met de uitvoering van de opgestelde acties. Afgelopen werkjaar werden er al enkele acties in concrete beleidsresultaten omgezet. In 2008 wordt deze uitvoeringsfase volop verder gezet. Met de jonge landbouwers wordt op periodieke basis over dit uitvoeringsproces teruggekoppeld.

-Resolutie Vlaams Parlement van 24 maart 2006 inzake het voortbestaan van de Jeugdkampplaatsen.

Aan deze resolutie werd volgende opvolging gegeven:

1. Binnen het IPO werd rond dit thema actief gewerkt.
2. Onder impuls van de afdeling platteland en in nauwe samenwerking met de departementen Jeugd, Toerisme, Leefmilieu en Ruimtelijke ordening werden de eerste stappen genomen in de aanpak van voormelde problematiek.
3. Begin juli 2007 werd hiertoe een beleidsdomeinoverschrijdende rondetafelconferentie gehouden.
4. De Vlaamse regering kwam via een aanpassing aan het besluit van de functiewijzigingen reeds tegemoet aan een deel van de problemen waarmee de jeugdkampen te maken hebben, zo zijn jeugdkampen in gebouwen in agrarisch gebied een toegelaten functiewijziging.

Bijlage III: Lijst van afkortingen, tabellen en figuren.**Afkortingen**

ALV	Agentschap voor Landbouw en Visserij
BGA	Beschermde Geografische Aanduiding
BOB	Beschermde Oorsprongsbenaming
DGZ	Dieren Gezondheidszorg Vlaanderen vzw
e-ID	Elektronische identiteitskaart
EPR	Eenmalige Perceelsregistratie
EVF	Europees Visserij Fonds
FAVV	Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
FIOV	Financieringsinstrument Oriëntatie Visserij
GGG's	Genetisch Gemodificeerde Gewassen
GLB	Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
GMO	Gemeenschappelijke Marktordening
ILVO	Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek
IPO	Interbestuurlijk Plattelandsoverleg
IWT	Instituut voor de aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie in Vlaanderen
KVLV	Katholieke Vereniging voor Landelijke Vrouwen
LARA	Landbouwrapport
MIK	Maritiem Informatiekruispunt
MRSA	Methicilline Resistente Staphylococcus aureus
MTR	Mid Term Review
NICE	Nutrition Information Center
NSP	Nationaal Strategisch Plan
OP	Operationeel Programma
PDPO	Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling
PMC	Provinciaal Managementcomité
VILT	Vlaams Informatiecentrum over Land- en Tuinbouw
VLAM	Vlaams Centrum voor Agro en Visserijmarketing
Vlarem	Vlaams Reglement betreffende de milieuvergunning
VLM	Vlaamse Landmaatschappij
VMS	Vessel Monitoring System
VRK	Variabel Krediet
WHO/WTO	Wereldhandelsorganisatie/World Trade Organisation

Tabellen

Tabel 1: Unieke aantal landbouwbedrijven per verbredingcategorie.	7
Tabel 2: Werkgevers in de voedingsindustrie en de omvang van hun ondernemingen in België van 2002 tot 2006.	11
Tabel 3: Buitenlandse Handel in landbouwproducten per productcategorie in België in 2006 (miljoen euro).	12
Tabel 4: Percentage van het gekeurde aantal toestellen uitgerust met spoelwatertank (t.e.m. juli 2007).	26
Tabel 5: Overzicht van de zorgboerderijen en zorgboerderij-overeenkomsten per provincie (september 2007).	31

Figuren

Figuur 1: Bestemming van de oppervlakte cultuurgrond (hectare) van 1995 tot 2006.	3
Figuur 2: Evolutie van het aantal bedrijven in de landbouwsector van 1995 tot 2006.	4
Figuur 3: Indeling van de bedrijven volgens productierichting in 2006.	4
Figuur 4: Evolutie van de veestapel van 1995 tot 2006, index: 1995 = 100%.	5
Figuur 5: Evolutie van het aantal regelmatig tewerkgestelde personen van 1995 tot 2006.	5
Figuur 6: Indeling van de voltijdse arbeidskrachten volgens productierichting in 2006.	6
Figuur 7: Evolutie van de eindproductiewaarde van 1995 tot 2005 (in miljoen euro).	8
Figuur 8: Landbouwopleiding bedrijfsleider volgens bedrijfsgrootte in 2005 (percentage).	9
Figuur 9: Leeftijdpiramide van bedrijfsleiders van beroepslandbouwbedrijven, volgens geslacht in 2006.	10
Figuur 10: Verdeling middelen (totale overheidssteun) over de maatregelen van As 1 (miljoen euro).	18
Figuur 11: Verdeling middelen (totale overheidssteun) over de maatregelen van As 2 (miljoen euro).	19
Figuur 12: Verdeling middelen (totale overheidssteun) over de maatregelen van As 3 (miljoen euro).	20
Figuur 13: Evolutie van het aantal ingediende dossiers voor land- en tuinbouwproducenten.	21